

**T.C.
ADALET BAKANLIĞI
İNSAN HAKLARI
DAİRESİ BAŞKANLIĞI**

**ÜLKEMİZLE İLGİLİ
SON DÖNEMDE VERİLEN
BAZI AİHM KARARLARI**

**(İhlal Bulunmayan veya
Kabuledilemezlik Kararları)**

Haziran 2020

T.C.
ADALET BAKANLIğI
İNSAN HAKLARI DAİRESİ BAŞKANLIğI

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AİHM KARARLARI

**(İhlal Bulunmayan veya
Kabuledilemezlik Kararları)**

Haziran 2020

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	5
1. YAŞAM HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR	7
2. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMALE YASAĞI İLE İLGİLİ KARARLAR	15
3. ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR.....	25
4. ADİL YARGILANMA HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR.....	33
5. ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR.....	43
6. DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLGİLİ KARARLAR	51
7. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLGİLİ KARARLAR.....	55
8. ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLGİLİ KARARLAR.....	63
9. MÜLKİYET HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR.....	67
10. EĞİTİM HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR	77
11. SERBEST SEÇİM HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR.....	81
12. ETKİLİ BİR İÇ HUKUK YOLU OLARAK İNSAN HAKLARI TAZMİNAT KOMİSYONU.....	87
13. OLAĞANÜSTÜ HAL İŞLEMLERİ İNCELEME KOMİSYONU VE AİHM BAŞVURULARINA ETKİSİ.....	93
14. TEDBİR BAŞVURULARINA İLİŞKİN AİHM KARARLARI	97

SUNUŞ

Ülkemiz 28 Ocak 1987 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) bireysel başvuru hakkını tanımış, 22 Ocak 1990 tarihinde ise AİHM'in zorunlu yargılama yetkisini kabul etmiştir. Bu tarihten itibaren AİHM'e Devletimiz aleyhine yapılan başvurulara ilişkin Hükümet savunmalarının hazırlanması, sunulması ve ilgili diğer görevler Dışişleri Bakanlığımız tarafından yürütülmekteydi.

26 Ağustos 2011 tarihli ve 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde AİHM'e Hükümet savunmalarının hazırlanması, AİHM kararlarının icrasının takibi ve insan hakları ile ilgili diğer görevleri yürütmek üzere İnsan Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur. İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı, 25 Ağustos 2017 tarihli ve 694 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlık ana hizmet birimi olarak yeniden teşkilatlandırılmış ve akabinde 10 Temmuz 2018 tarihli ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de aynı görevler Başkanlığımıza tevdi edilmiştir.

Bu kapsamda Adalet Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı arasında yapılan protokol uyarınca 1 Mart 2012 tarihinden itibaren Ülkemizin dış politikasını ilgilendirenler dışında AİHM'e yapılan başvurulara ilişkin Hükümet savunmalarının hazırlanması, AİHM kararlarının icra edilmesi ve insan hakları ile ilgili diğer görevler Başkanlığımız tarafından yürütülmektedir. Uygulamada AİHM'e yapılan başvuruların tamamına yakını Başkanlığımız uhdesinde takip edilmektedir.

Bilindiği üzere AİHM, çoğu zaman ihlal kararları ile kamuoyunun ilgisini çekmekte ve gündeme gelmektedir. Hâlbuki AİHM'e yapılan çok sayıda başvurudan ve ihlal bulunmadığına ya da kabuledilemez bulunarak başvurunun reddine ilişkin verilen kararlardan kamuoyu ve araştırmacılar çoğu zaman haberdar olamamaktadır. Bu nedenle gerek AİHM konusunda, gerekse de ülkemiz hukuk sisteminin AİHM ve Avrupa standartlarıyla karşılaştırılmasında resmin tamamı görülemez. Bu nedenle sağlıklı bir değerlendirme yapabilmesi için başvuru sayısından karar sayısına kadar tüm istatistikler ile kabuledilemezlik, ihlal ve ihlal bulunmadığına dair kararlar gerekçeleriyle birlikte ve bir bütün olarak dikkate alınmalıdır.

Sözgelimi Bakanlığımızın Hükümet savunmalarını hazırlama görevini üstlendiği 2012 yılından 2019 yılı sonuna kadar AİHM ülkemiz hakkında toplam 71.257 başvuruyu sonuçlandırmıştır. Buna karşın yine aynı dönemde AİHM tarafından sadece 820 başvuruda ihlal kararı verilmiştir. İhlal kararlarının sonuçlandırılan başvuru sayısına oranına bakıldığında ise başvuruların sadece % 1,09 unda ihlal verildiği görülmektedir. Yine sadece 2019 yılı baz alındığında da söz konusu oranın hem ülkemiz, hem de Avrupa Konseyine üye 47 ülke açısından % 1,9 olduğu görülmektedir.

Yine Sözleşmenin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı ile ilgili ihlal kararlarına ilişkin istatistiklere bakıldığında AİHM, kurulduğu 1959 yılından itibaren tüm ülkeler hakkında verdiği kararların yaklaşık % 38'nde adil yargılanma hakkının (makul sürede yargılanma hakkı ile mahkeme kararlarının yerine getirilmemesi dahil) ihlal edildiğine karar vermiştir. Söz konusu oran Fransa açısından % 63, İtalya açısından % 64, Almanya açısından % 51, İngiltere açısından % 29 ve Ülkemiz açısından ise % 32'dir.

Belirtilen nedenlerle hem AİHM kararları, hem de ülkemiz hukuk sisteminin AİHM ve Avrupa standartlarıyla karşılaştırılmasında sağlıklı sonuçlara ulaşılabilmesine katkıda bulunabilmek amacıyla Ülkemizle ilgili verilen ihlal bulunmadığı veya kabul edilemezlik kararıyla sonuçlanan bazı başvurulara ilişkin bir çalışma yaptık. İhlal kararlarına ise çalışmada yer vermedik Çalışmamızda Ülkemiz lehine sonuçlanan çok sayıdaki başvurudan bir kısmını Sözleşme ve tarafı olduğumuz eki protokollerdeki haklara göre tasnif edilmiştir. Her hakkın altında yer verdiğimiz kararlar da içeriğine göre başlıklandırılmıştır.

AİHM'in Ülkemiz ile ilgili başvurularda vermiş olduğu İngilizce ve Fransızca kararların tamamı Başkanlığımızca tercüme edilmekte ve AİHM'in resmi sitesi hudoc.echr.coe.int adresinde yayımlanmaktadır. Çalışmada yer verdiğimiz kararların orijinal içeriğine veya Türkçe tercümesine kolaylıkla ulaşılabilmesi amacıyla kararların linkleri de dipnot olarak belirtilmiştir. Çalışmamızın kamuoyunun ve araştırmacıların doğru bilgilendirilmesine katkı sağlamasını temenni ediyoruz.

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AIHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabul Edilemezlik Kararları)

1

YAŞAM
HAKKI İLE
İLGİLİ
KARARLAR

1. Kanser Hastasının Cezaevinde Hayatını Kaybetmesi

Yılmaz v. Türkiye (1792/12), 5 Mart 2019¹

Başvuran, tutuklu kardeşinin cezaevinde iken kanser hastalığı sebebi ile talebe rağmen tedavi sürecinde tahliye edilmemesi ve hayatını kaybetmesi sebebiyle yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri sonrasında, tutuklunun cezaevinde bulunduğu süreçte gerekli sağlık hizmetlerine ulaşabildiğini belirterek yaşam hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

2. Uludere Olayı-Terörist Zannedilen Kaçakçıların Hava Operasyonu Sonucu Ölmeleri

Encü vd. v. Türkiye (49976/16), 10 Nisan 2018²

Başvuranlar, TSK tarafından, Türkiye-Irak sınır bölgesinde şüpheli bazı kişiler ile yük hayvanları ve motorlu taşıtların bulunduğu bilgisi alınması üzerine düzenlenen hava operasyonunda sonradan kaçakçı oldukları anlaşılan otuz dört kişi vefat etmesi sebebiyle yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir .

AİHM, Anayasa Mahkemesine usulüne uygun şekilde başvuru yapılmaması nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

3. Askerde Sağlık Sorunları Nedeniyle Ölüm

Doğanşahin v. Türkiye Kararı (68245/11 ve 73729/11), 18 Eylül 2018³

Başvuranlar, askerlik hizmeti sırasında yakınlarının vefat etmesi nedeniyle yaşam hakkı ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

1 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-195119%22%5D%7D>

2 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%2249976/16%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-183327%22%5D%7D>

3 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageiso-code%22:%5B%22TUR%22%5D%2C%22appno%22:%5B%2268245/11%22%2C%2273729/11%22%5D%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22ADMIS-SIBILITYCOM%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-189292%22%5D%7D>

AİHM, başvuranların yakınına yeterli sağlık hizmeti sunulduğunu tespit ederek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

4. Terör Örgütü Lehine İzinsiz Gösteriye Müdahale Sırasında Ölüm

Torlak vd. v. Türkiye (48176/11, 13669/12, 62981/12), 29 Mayıs 2018⁴

Başvuranlar, Diyarbakır’da düzenlenen izinsiz gösteriler sırasında kolluk görevlilerinin müdahalesi neticesinde hayatlarını kaybeden yakınlarının yaşam haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvuru, iç hukuk yollarının tüketilmesinden sonra şikâyetin 6 aylık süre içerisinde yapılmaması nedeniyle reddedilmiştir.

5. Üçüncü Kişilerin Eylemlerine Karşı Devletin Koruma ve Soruşturma Yükümlülüğü

a) Ömer Yaman ve Seniha Yaman v. Türkiye (48292/11), 8 Ocak 2019⁵

Başvuranlar, yakınlarının ölümü ile ilgili olarak Devletin koruma ve etkili soruşturma yükümlülüğünü yerine getirmediği bağlamında yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranların çocuklarının hayatının riskte olduğunu bildirmemesi nedeniyle devletin böyle bir riskten haberdar olmadığı ve bu durumda Devletin tedbir beklenemeyeceği gerekçesiyle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

4 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageiso-code%22:%5B%22TUR%22%5D,%22appno%22:%5B%2248176/11%22,%2213669/12%22,%2262981/12%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22ADMISSIBILITYCOM%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-189295%22%5D%7D>

5 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageiso-code%22:%5B%22TUR%22%5D,%22appno%22:%5B%2248292/11%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22ADMISSIBILITY%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-196818%22%5D%7D>

b) Cavit Tınaroğlu v. Türkiye (3648/04), 2 Şubat 2016⁶

Başvuran denizde yüzerken teknenin çarpması sonucu % 45 engelli hale geldiğini, Devletin kıyı şeridinde gerekli tedbirleri almadığını belirterek yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. AİHM, Devletin kazada bir ihmalinin bulunmadığını belirterek yaşam hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

c) Sakine Epözdemir vd. v. Türkiye (26589/06), 1 Aralık 2015⁷

Başvuranlar, DEP Tatvan İlçe Başkanı olan yakınlarının öldürülmesiyle ilgili tehdit edilmesine rağmen yeterince korunmadığı ve ölüm sonrasında etkili soruşturma yürütülmediğini belirterek yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, etkin soruşturma yürütülmediği şikayetinin 6 aylık süre içerisinde yapılmadığına, tehdidin Devlet tarafından bilinmediği savunmasına başvuranlarca itiraz edilmediği gerekçesiyle de yaşam hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

d) Rafet Kaya ve Elmas Kaya v. Türkiye (38477/10), 25 Haziran 2020⁸

Başvuranlar, oğullarının Türk Telekom Şirketinin sorumluluğunun bulunduğu bir kaza nedeniyle sakat kaldığını, bu nedenle açtıkları tazminat davalarının reddedildiğini belirterek yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

6 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%223648/04%22%2C%22display%22:%5B%22%22%22%2C%22languageisocode%22:%5B%22TUR%22%22%2C%22itemid%22:%5B%222001-163480%22%5D%7D>

7 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22:%5B%22TUR%22%22%2C%22appno%22:%5B%2226589/06%22%22%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22CHAMBER%22%22%2C%22itemid%22:%5B%222001-162085%22%5D%7D>

8 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%2238477/10%22%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-203500%22%5D%7D>

AİHM, başvuranların oğlunun sakatlığı ile meydana gelen kaza arasında neden nedensellik bağının bulunmadığının doktor raporlarında ve mahkeme kararlarında yeterince açık bir şekilde açıklandığını belirterek başvuranların şikayetlerini açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

e) Beyhan v. Türkiye (10150/10), 26 Mayıs 2020⁹

Başvuran, oğlunun hayatını kaybettiği kazayla ilgili başlatılan adli soruşturmanın etkin bir şekilde yürütülmediğini, lehine verilen tazminat kararının infazını sağlayamadığını belirterek yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, ulusal hukukta yürütülen cezai soruşturması ve kovuşturmasının etkili ve yeterli olmadığına işaret eden herhangi bir unsurun olmadığını tespit ederek başvurunun bu kısmını açıkça dayanaktan yoksunluktan reddetmiştir. AİHM başvuranın açtığı tazminat davasında lehine tazminat ödenmesine ilişkin kararın infazının sağlayamadığına ilişkin şikayetini Anayasa Mahkemesi'ne sunmadığını tespit ederek iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle reddetmiştir.

6. Hendek/Çukur Olayları ve Güvenlik Operasyonları

a) Ömer Elçi v. Türkiye (63129/15) 7 Şubat 2019¹⁰

Başvuran; 2015 Aralık-2016 Şubat döneminde Güneydoğuda uygulanan sokağa çıkma yasakları ve terörle mücadele operasyonları nedeniyle özgürlük ve güvenlik hakkı ile yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, yazılı ve duruşmadaki sözlü Hükümet görüşleri doğrultusunda idare mahkemesinin kararına karşı itiraz edilmediği ve Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmadığı gerekçesiyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

9 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["10150/10"\],"itemid":\["001-203499"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

10 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"display%22:\[%220%22\],%22language-isocode%22:\[%22TUR%22\],%22appno%22:\[%2263129/15%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22ADMISSIBILITY%22\],%22itemid%22:\[%22001-200490%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

b) Tunç ve Yerbasan v. Türkiye (4133/16 – 31542/16), 6 Aralık 2016¹¹

Başvuranlar 2015 Aralık-2016 Şubat döneminde Güneydoğuda uygulanan sokağa çıkma yasakları sırasında filen evlere hapsedilmeleri sebebiyle özgürlük ve güvenlik hakkının; terör operasyonları kapsamında yakınları Orhan Tunç'un zırhlı araçlardan açılan ateş sonucu yaralanması ve tedbir kararına rağmen hastaneye kaldırılamadan vefat etmesi nedeniyle yaşam hakkının; avukatlarının tutuklanması nedeniyle de bireysel başvuru haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM yazılı ve duruşmadaki sözlü Hükümet görüşleri doğrultusunda Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun tüketilmemiş olması nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.¹²

7. Bir Yerel Gazetede Yayımlanan Makalenin Yaşam Hakkını İhlal Ettiği İddiası

Selahattin Demirtaş v. Türkiye (15028/09) 23 Haziran 2015¹³

Başvuran olay tarihinde Bolu'da yayımlanan bir yerel gazetede "Türk, İşte Karşında Düşmanın" başlıklı makalede kendisi ile birlikte adları geçen kişilerin yaşamlarının tehdit edildiği iddiaları hakkında takipsizlik kararı verilmesi nedeniyle yaşam hakkının, ifade özgürlüğü ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, söz konusu makalenin yayımlanmasından sonra başvuranın şiddet ve korkutma kampanyasının kurbanı olduğuna ve gerçek bir tehdide maruz kaldığına dair veri bulunmadığını, bu nedenle yetkili makamların başvuranı korumada bir ihmalinin olduğunun söylenemeyeceğini belirterek yaşam hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir. Başvuranın diğer şikayetlerini açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

11 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageiso-code%22:%5B%22TUR%22%5D,%22appno%22:%5B%224133/16%22,%2231542/16%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22ADMIS-SIBILITY%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-181290%22%5D%7D>

12 AİHM, Bu karara atıf yapmak suretiyle aynı mahiyette sokağa çıkma yasakları ve güvenlik operasyonları ile ilgili toplam 36 başvuru hakkında kabul edilemezlik kararı vermiştir.

13 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%2215028/09%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-157657%22%5D%7D>

8. Yakalama veya Gözaltı Sırasında Ölüm İddiaları

a) *Mesut Beştaş v. Türkiye (520/12), 19 Eylül 2017*¹⁴

Başvuran terör örgütü üyeleri ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışma sırasında kardeşinin güvenlik güçlerince yakalandıktan sonra hayatını kaybettiğini, konu ile ilgili etkin soruşturma yürütülmediğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın kardeşinin canlı yakalanmasının ardından öldürüldüğü sonucuna varılmasına imkân verebilecek herhangi bir delil unsuru bulunmadığı kanaatiyle başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

b) *Mehmet Tursun vd. v. Türkiye (23307/10- 64591/11), 22 Mayıs 2018*¹⁵

Başvuranlar, oğlunun polis tarafından takibi ve yakalanması esnasında kullanılan silahlı güç dolayısıyla hayatını kaybettiğini ve yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

AİHM, yakınlarının hayatını kaybetmesi nedeniyle başvuranlara, ulusal mahkemeler tarafından yeterli bir tazminat verilmesi üzerine başvuranların mağdur sıfatının bulunmadığına ve başvurunun reddine karar vermiştir.

c) *Fasla İLÇİN vd. v. Türkiye (72825/10), 25 Kasım 2014*¹⁶

Başvuranlar, yakınlarının gözaltındayken güvenlik güçleri tarafından kasten öldürüldüğünü iddia etmektedir.

AİHM, başvuranların yakınının, polisler tarafından kendisine uygulanan şiddet neticesinde değil enfarktüs neticesinde hayatını kaybettiği sonucuna varıldığını ve yürütülen soruşturmanın etkin olup olmadığını şikâyet konusu yapabilecek nitelikte herhangi bir unsurun mevcut olmadığını belirterek başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

14 <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-200975>

15 <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-186102>

16 <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154703>

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AİHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabuledilemezlik Kararları)

2

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMALE YASAĞI İLE İLGİLİ KARARLAR

9. Engellilik Hali Gözetilmeden Tutuklanmanın Kötü Muamele Teşkil Ettiği İddiası

a) *Abdülkadir Aksoy v. Türkiye (47585/16), 5 Mart 2019*¹⁷

FETÖ/PDY terör örgütü lideri Fetullah Gülen'in bir süre avukatlığını da yapan başvuran, ceza infaz kurumunda tutulma koşullarının engelli olması nedeniyle kötü muamele teşkil ettiğini ve evinde yapılan aramanın özel hayata saygı hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda özel hayata saygı hakkı bakımından tazminat yolunun, tutulma koşulları bakımından AYM'ye bireysel başvuru yolunun tüketilmemesi nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

b) *Ergin Aktaş v. Türkiye (59857/16), 28 Ocak 2020*¹⁸

Başvuran olay tarihinde Ağrı'da bir adet bombayı karakola doğru atmaya çalışırken bombanın elinde patlaması sonucu yakalanmış, daha sonra kaldırıldığı hastanede yapılan müdahale ile iki eli cerrahi bir operasyonla kesilmek zorunda kalmıştır. Başvuran ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiştir ve karar kesinleşmiştir. Başvuran sağlık durumunun tutukluluk koşulları ile bağdaşmamasına rağmen cezaevinde tutulmasının kötü muamele yasağını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın tutulma koşullarının kötü muamele teşkil etmediğini belirterek başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

10. Cezaevinde Tehdit ve Kötü Muamele İddiası

a) *Öcalan v. Türkiye (12261/10), 27 Eylül 2018*¹⁹

Başvuranın avukatları, 2008 Ekim ayında hücre aranmasında cezaevi personeli tarafından başvurana işkence yapılması ve ölüm edilmesi

17 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageiso-code%22:%5B%22TUR%22%5D,%22appno%22:%5B%2247585/16%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22ADMISSIBILITY-COM%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-199731%22%5D%7D>

18 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%2259857/16%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-201575%22%5D%7D>

19 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-189040%22%5D%7D>

iddialarının takipsizlikle sonuçlanması kötü muamele ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda başvuranın kötü muameleyle maruz kaldığına dair savunulabilir bir iddiasının bulunmadığını belirterek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

b) Nüsret Tebiş v. Türkiye (75646/12), 18 Aralık 2018²⁰

Başvuran, ceza infaz kurumuna kabulü esnasında jandarmalar ve cezaevi personeli tarafından kendisine kötü muamelede bulunduğu iddia etmektedir. AİHM, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru sisteminin sunduğu telafi yolunun uygun olduğu kanaatiyle, mevcut davanın bu başvuru yolunu kullanmaktan muaf tutulabilecek herhangi bir gerekçe veya unsur içermediğini belirtmiş ve iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle başvurunun reddine karar vermiştir.

c) Mehmet Nuri Tanış v. Türkiye (15442/08), 9 Şubat 2016²¹

Başvuran cezaevinde, infaz koruma memurları tarafından dövüldüğü, tehdit edildiği ve hakarete maruz bırakıldığını ve konu ile ilgili etkin soruşturma yürütülmediğini iddia etmiştir. AİHM başvuranın, kötü muamele iddialarıyla ilgili olarak, savunulabilir bir iddianın temelini ortaya koymadığını belirterek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle reddine karar vermiştir.

11. Cezaevinde Hücre Hapsinin Kötü Muamele Teşkil Ettiği İddiası

Ceylan Gürbüz v. Türkiye (33496/09), 19 Aralık 2017²²

Başvuran cezaevinde 60 gün hücre hapsine mahkum edildiğini ve infaz koruma memurları tarafından kendisine kötü muamelede bulunduğu iddia etmiştir.

AİHM, hücre hapsi şikayetini altı aylık süre içerisinde yapılmaması, kötü muamele şikayetini ise takipsizlik kararına itiraz edilmemesi nedeniyle reddetmiştir.

20 <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-192930>

21 <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-162506>

22 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#?%22itemid%22:\[%22001-201231%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#?%22itemid%22:[%22001-201231%22])

12. Cezaevinde Tek Kişilik Odada Tutmanın Kötü Muamele Teşkil Ettiği İddiası

a) *Ayhan Bora v. Türkiye (30647/17), 28 Kasım 2017*²³

Eski hakim olan başvuran, FETÖ/PDY üyeliğinden tutuklu bulunduğu cezaevinde tek kişilik odada tutulması ve cezaevi koşullarının sağlık durumunu olumsuz etkilemesi nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, infaz şartlarının kötü muamele sayılabilecek asgari ağırlık eşliğine ulaşmadığını belirterek başvurunun “açıkça dayanaktan yoksun” olduğuna karar vermiştir.

b) *Rıdvan Hezer v. Türkiye (24284/11), 5 Mart 2019*²⁴

Başvuran, tek kişilik odada tutuklu bulunması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir. AİHM, başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

13. Cezaevinde Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin Yetersizliği İddiası

a) *Metin Atmış v. Türkiye (42710/09), 20 Kasım 2018*²⁵

Başvuran, tutulmakta olduğu ceza infaz kurumundaki sosyokültürel ve sportif faaliyetlerin yetersizliğinin kötü muamele teşkil ettiğini, ayrıca infaz hakimliğine yaptığı başvurunun duruşmasız reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvurana cezaevinde sunulan koşulların yeterli olduğunu belirterek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

b) *Lukman Gül v. Türkiye (42702/09), 20 Kasım 2018*²⁶

Başvuran, cezaevindeki sosyokültürel ve sportif faaliyetlerin yetersiz olması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir. AİHM, başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

23 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-180457%22%5D%7D>

24 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-199779%22%5D%7D>

25 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-194565%22%5D%7D>

26 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200857%22%5D%7D>

14. Cezaevinin Fiziki İmkan ve Koşullarından Şikayet

*Ali Çiftçi ve İmam Çiftçi v. Türkiye (71767/11), 24 Eylül 2019*²⁷

Başvuran, cezaevindeki fiziki imkan ve tutulma koşullarının yetersizliği nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddia etmiştir. AİHM, başvuruların tutulma koşullarına ilişkin Hükümet görüşlerinde sunulan bilgi belge ve değerlendirmeleri inceleyerek başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir

15. Müebbet Hapis Cezasının Tek Kişilik Odada İnfazından Şikayet

*a) Nuri Akbulut v. Türkiye (36647/11), 28 Mayıs 2019*²⁸

Başvuran, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası nedeni ile cezaevinde tek kişilik odada tutulmasının kötü muamele yasağını, ailesinin ikamet yerindeki cezaevine sevk edilmemesinin özel hayata saygı hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

*b) Tekin ve Baysal v. Türkiye (40192/10 ve 8051/12), 4 Aralık 2018*²⁹

Başvuranlar, cezaevindeki izolasyon ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının azaltılamaz niteliği nedeniyle kötü muamele yasağının; bu şikayetlere ilişkin iç hukukta etkili bir hukuk yolu bulunmadığı nedeniyle etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, izolasyon ile ilgili şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna; müebbet hapis cezası ile ilgili şikayet bakımından AYM'ye bireysel başvuru yapılmamış olması nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

27 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-202403%22%5D%7D>

28 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-196733%22%5D%7D>

29 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-192797%22%5D%7D>

16. Cezaevi Koşullarının Sağlığını Olumsuz Etkilediği İddiası

*Cengiz Sinan Halis Çelik v. Türkiye (44247/12), 30 Nisan 2019*³⁰

Başvuran, cezaevindeki tutulma koşullarının sağlığını olumsuz etkilemesi nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, ceza evinde yeterli tedavi imkanı sağlandığını belirterek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

17. Yakalama, Gözaltı ve Toplumsal Olaylara Kolluk Görevlilerinin Müdahalesi Sırasında Kötü Muamele İddiaları

*a) Abdullah Şuayp Alyamaç v. Türkiye (4562/12), 19 Mart 2019*³¹

Başvuran, tehlikeli araç kullanımı nedeniyle kendisine müdahale eden kolluk personeline kötü muamele edildiğini ve şikayeti ile ilgili etkili soruşturma yürütülmediğini iddia etmektedir.

AİHM, iç hukukta yürütülen savcılık soruşturmasını yeterli bularak başvuruyu açıkça dayanaktan yoksunluktan reddetmiştir.

*b) Mehmet Ali Güven ve Yusuf Güven v. Türkiye (6591/06), 23 Ocak 2018*³²

Başvuranlar, kolluk görevlileri tarafından kötü muameleye maruz kaldıklarını, şikayetlerinin etkin soruşturulmadığını iddia etmişlerdir. AİHM, savcılık soruşturmasını yereli bularak başvuruyu açıkça dayanaktan yoksunluktan reddetmiştir.

*c) İbrahim Yılmaz v. Türkiye (49785/10), 10 Nisan 2018*³³

Başvuranın, katıldığı bir gösterideki arbedede kolluk personeli tarafından yakalanarak darp edilmesi ve buna yönelik şikayetinin etkili soruşturulmaması suretiyle kötü muamele yasağı ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. AİHM, başvuruyu altı aylık süre içerisinde yapılmaması nedeniyle reddetmiştir.

30 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-201722%22%5D%7D>

31 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-192690%22%5D%7D>

32 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200859%22%5D%7D>

33 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-194590%22%5D%7D>

d) Turgut İlhan v. Türkiye (42563/08), 23 Ocak 2018³⁴

Başvuran, kolluk görevlileri tarafından gözaltına alındığı sırada kötü muamelele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir. AİHM, başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

e) Duman vd v. Türkiye (30126/11), 2 Ekim 2018³⁵

Başvuranlar gözaltında tutulma koşullarının kötü muamele ve ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini iddia etmiştir. AİHM, başvuranların asgari ağırlık eşliğine ulaşan bir eyleme maruz kalmadıkları sonucuna ulaşarak başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

f) Abdüllatif Karakurt v. Türkiye (33806/11), 15 Mayıs 2018³⁶

Başvuran, yakalama sırasında ve gözaltında ayrı ayrı olmak üzere kolluğun muamelesi nedeniyle kötü muamelele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın iddialarının iç hukukta yeterince araştırıldığını ve bir kötü muamele bulgusuna rastlanılmadığını belirterek başvuruyu açıkça dayanaktan yoksunluktan reddetmiştir

g) İldem vd v. Türkiye (17820/11), 16 Ocak 2018³⁷

Başvuranlar, yakalama ve gözaltı sürecindeki kolluğun muamelesi nedeniyle kötü muamelele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, iç hukuktaki soruşturmanın yeterliliği ve ikincilik ilkesine atıfla başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

h) İrfan Yücesoy v. Türkiye (1882/12), 28 Mayıs 2019³⁸

Başvuran gözaltına alındığı sırada kolluğun muamelesi nedeniyle kötü muamelele yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

34 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-186094%22%5D%7D>

35 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-191613%22%5D%7D>

36 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-189039%22%5D%7D>

37 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-181870%22%5D%7D>

38 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-196826%22%5D%7D>

AİHM, ulusal makamların iddialar konusunda gerekli araştırmayı yaptıklarını belirterek başvuruyu açıkça dayanaktan yoksunluktan reddetmiştir.

i) *Nezir Adıyaman v. Türkiye (6042/09), 5 Kasım 2013*³⁹

Başvuran gözaltı sürecinde kolluğun kötü muamelesine maruz kaldığını iddia etmiştir. AİHM, Hükümet görüşlerinde iletilen bilgi ve belgelerden hareketle başvuranın yaralanmasının yakalanması sırasında kullanılan orantılı güç neticesinde meydana geldiğine kanaat getirerek kötü muamele yasağının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

j) *Özen vd. v. Türkiye (29272/08), 23 Şubat 2016*⁴⁰

Başvuran gözaltına alındığı sırada kolluğun kötü muamelesine maruz kaldığını iddia etmiştir. AİHM, iddialarla ilgili yeterli soruşturma yapıldığını, bir takım yaralanmaların orantılı güç kullanımından kaynaklandığını belirterek kötü muamele yasağının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

k) *A.T.Ö. v. Türkiye (63192/12) 20 Mayıs 2020*⁴¹

Avukat olan başvuran bir suç şüphesiyle gözaltına alındığı sırada kolluk tarafından kötü muameleye maruz kaldığını ve şikayetine rağmen bu konuda etkin soruşturma yürütülmediğini, ayrıca uyuşturucu kullanmaktan kendisi hakkında yürütülen yargılamada masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, kötü muamele şikayetinin etkin soruşturulmadığı iddiasını, başvuranın öncelikle AYM ye başvurması gerektiğini belirterek iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması, masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddiasını ise açıkça dayanaktan yoksunluk nedeniyle reddetmiştir.

39 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-142069%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-142069%22]})

40 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-164224%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-164224%22]})

41 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["63192/12"\],"itemid":\["001-203525"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

l) Olcay Oğuz v Türkiye (14040/10) 5 Kasım 2013⁴²

Başvuran, gözaltındayken kötü muameleye maruz bırakıldığını ve bu hususla ilgili şikâyetlerinin ulusal makamlar tarafından dikkate alınmadığını ileri sürmüştür. AİHM, başvuranın polis memurları hakkındaki ceza yargılamalarını takip etmediğini ve neticede verilen kararlara da herhangi bir itirazda bulunmadığını belirterek iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle, başvurunun reddine karar vermiştir.

m) Bilal Çetiner v Türkiye (21719/10) 13 Mayıs 2014⁴³

Başvuran, gözaltındayken kötü muameleye maruz kaldığını ileri sürmüştür. AİHM başvuranın 3. maddeye aykırı muamelelere maruz kaldığını destekler nitelikte unsur veya emarelerin bulunmadığını belirterek açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle, başvurunun reddine karar vermiştir.

42 <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-140464>

43 <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-153193>

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AIHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabul Edilemezlik Kararları)

3

ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR

18. KCK Soruşturması ve Tutuklamanın Hukuki Olmadığı İddiası

Mustafa Avcı v. Türkiye (39322/12), 23 Mayıs 2017⁴⁴

Başvuran KCK soruşturması kapsamında tutuklanmasının hukuki olmadığını, üzerine atılı suçları işlediğini gösterir kuvvetli suç şüphesi bulunmadığını, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması kararı nedeniyle tutukluluğuna etkin itiraz edemediğini, savcı görüşünün tebliğ edilmemesi sebebiyle silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir

AİHM, Hükümet görüşlerindeki başvuranın yakalanmasının hukuki olmadığı iddiası bakımından CMK 91/5 maddesi kapsamında yakalamaya itirazda bulunabileceği, yine CMK 141 kapsamında tazminat yoluna başvurma imkanı bulunduğu ancak başvuranın bu yolları kullanmadığı itirazlarını yerinde bulmuştur. Ayrıca başvuranın makul şüphe bulunmadan tutuklandığı iddiası bakımından ise AYM ye yaptığı başvurunun derdest olduğunu belirterek bu şikayetleri iç hukuk yolları tüketilmediği gerekçesiyle reddetmiştir⁴⁵.

19. FETÖ/PDY Soruşturmaları Delilsiz Tutuklanma, Sulh Ceza Hakimliklerinin Bağımsız ve Tarafsız Olmadığı İddiası

a) Zeynep Mercan v. Türkiye (56511/16), 17 Kasım 2016⁴⁶

Başvuran FETÖ/PDY soruşturmaları kapsamında tutuklanan eski bir hâkimdir. Başvuran tutuklanmasını gerektirecek delil bulunmadığı, tutuklama kararının gerekçesiz olduğu ve tutukluluğunun uzun sürdüğünü belirterek özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın tutuklanma kararının olağanüstü hal uygulaması çerçevesinde, kanun hükmünde kararname ile alınan bir tedbir olmadığı için başvuranın tutukluluk kararına karşı başvuru yolunun bulunmadığı yönündeki iddiasını haklı görmemiştir. AİHM başvuranın AYM'ye başvurması gerektiğini belirterek iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle başvuruyu reddetmiştir.

44 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-183396%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-183396%22]})

46 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-170818%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-170818%22]})

b) Hakan Baş v. Türkiye (66448/17), 3 Mart 2020⁴⁷

Başvuran, 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra meslekten ihraç edilen eski bir hakim olup FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan tutukluluğuna karar veren SCM'lerin bağımsız ve tarafsız olmadığını ve tutukluluk incelenmesi sırasında savcı görüşünün kendisine tebliğ edilmemesi nedeniyle özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda savcılık görüşünün tebliğ edilmediği şikayetin tutukluluk incelenmesi sırasında savcı görüşünde yeni bir olay ileri sürülmediği; SCM'lerin tarafsız ve bağımsız olmadığı şikayetin ise bu mahkemelerin Anayasal ve yasal dayanaklarının olduğu, koruma tedbirleri konusunda uzmanlaşmış oldukları gerekçeyle açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.⁴⁸

20. Ergenekon, Balyoz Soruşturmaları Kapsamındaki Tutuklamalar

a) Mustafa Ali Balbay v. Türkiye (666/11 ve 73745/11), 25 Mart 2015⁴⁹

Başvuran Ergenekon soruşturmaları kapsamında tutukluluğunun hukuki olmadığı, makul şüphenin bulunmadığını, tutukluluğunun uzun sürdüğünü iddia etmiştir

AİHM, tutuklanmada makul şüphe şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna; uzun tutukluluk ile ilgili şikayetin Anayasa Mahkemesince incelenmesi nedeniyle başvuranın mağdur sıfatının olmadığına karar vermiştir.

b) Levent Ersöz v. Türkiye (45746/11), 19 Mart 2015⁵⁰

Başvuran Ergenekon soruşturmaları kapsamında makul şüphe olmadan yakalandığı ve tutuklandığını, tutuklanmasının hukuki olmadığını iddia etmiştir.

47 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%222001-201907%22%5D%7D>;

48 Başvuranın tutukluluğunun hukuki olmaması ve makul sebeplere dayanmaması ile makul sürede hakim karşısına çıkarılmaması şikayetleri yönünden AİHM, başvuranın özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

49 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%222001-157636%22%5D%7D>;

50 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%222001-159595%22%5D%7D>;

AİHM makul şüphe bulunmadan tutuklandığı iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğuna; tutukluluk süresi ile ilgili şikayeti bakımından ise AYM'ye başvurmamış olması nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

c) Çetin Doğan ve Cem Aziz Çakmak v. Türkiye (28484/10), 14 Mayıs 2019⁵¹

Başvuranlar, tutukluluklarının hukukiliğini denetleyebilecek etkili bir iç hukuk yolunun bulunmadığını iddia etmişlerdir.

AİHM, aynı şikayetlerin Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubunda da dile getirildiği gerekçesiyle başvuruyu reddetmiştir.

21. Geri Gönderme Merkezi Tutulma Koşulları

Z.K. vd. v. Türkiye (60831/15), 30 Kasım 2017⁵²

Başvuranlar Rus vatandaşı olup, Suriye'den Türkiye'ye geçiş yaptıkları sırada kolluk görevlileri tarafından yakalanarak idari gözetim altında tutulmalarının hukuki olmadığını iddia etmiştir.

AİHM, bir kısım şikayetlerin Anayasa Mahkemesi önünde dile getirilmemesi nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine; kalan şikayetlerin de açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

22. Uzun Tutukluluk ve Tutukluluğa Etkin İtiraz İmkânı Olmadığı İddiası

a) Epözdemir v. Türkiye (49425/10 ve 51124/10), 22 Ekim 2019⁵³

Başvuranlar, makul şüphe olmadan tutuklandıklarını ve tutukluluk sürelerinin uzun sürdüğünü, tutuklamaya karşı etkili bir iç hukuk yolunun bulunmadığını iddia etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda, makul şüphe olmadan tutuklama ve tutukluluğa karşı etkili bir itiraz yolu şikayetlerinin açıkça

51 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-120125%22%5D%7D>

52 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-199074%22%5D%7D>

53 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200533%22%5D%7D>

dayanaktan yoksun olduğuna, diğer şikayetlerin için ise iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

b) Ali Koçintar v. Türkiye (77429/12), 1 Temmuz 2014⁵⁴

Başvuran, tutukluluk ve yargılama sürelerinin uzun olduğunu ve bu şikayetleri ile ilgili etkili iç hukuk yolunun bulunmadığını iddia etmiştir.

AİHM, Anayasa Mahkemesi ve Tazminat Komisyonuna atıfla iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vererek başvuruyu reddetmiştir.

c) Selma Irmak ve Kemal Aktaş (21495/10, 46471/13), 22 Ekim 2019⁵⁵

Başvuranlar, makul şüphe olmadan tutuklandıklarını ve tutukluluk sürelerinin uzun sürdüğünü, tutuklamaya karşı etkili bir iç hukuk yolunun bulunmadığını iddia etmiştir.

AİHM, uzun tutukluluk ile ilgili şikayetinin Anayasa Mahkemesince incelenmesi nedeniyle başvuranın mağdur sıfatının olmadığına; makul şüphe bulunmadan tutuklandıkları iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğuna; diğer şikayetlerin ise altı aylık sürede yapılmadığına karar vermiştir.

d) Nejdet Atalay v. Türkiye (46428/13), 22 Ekim 2019⁵⁶

Başvuran, makul şüphe olmadan tutuklandığını ve tutukluluk süresinin uzun sürdüğünü, tutukluluğa itirazlarının duruşma yapılmaksızın ve çekişmeli yargılama ilkesine uyulmaksızın incelendiğini, soruşturma dosyasına erişimine izin verilmemesi nedeniyle tutuklama kararına etkin olarak itirazda bulunamadığını, yakalanma ve tutuklanma gerekçelerinin kendisine bildirilmediği iddia etmiştir.

54 <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-153142&filename=KO%C3%87%C4%B0NTAR%20v.%20TURKEY%20-%20%5BTurkish%20Translation%5D%20by%20the%20Turkish%20Ministry%20of%20Justice.pdf>

55 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200487%22%5D%7D>

56 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200541%22%5D%7D>

AİHM, uzun tutukluluk ile ilgili şikayetinin Anayasa Mahkemesince incelenmesi nedeniyle başvuranın mağdur sıfatının olmadığına; makul şüphe bulunmadan tutuklandıkları iddiasının ise açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

e) Çiçekçi vd. v. Türkiye (24011/12), 22 Ekim 2019⁵⁷

Başvuranlar haklarındaki soruşturma dosyasına erişimin engellenmesi nedeniyle tutuklamaya karşı etkili itirazda bulunamadıklarından ve tutuklama nedenleri hakkında bilgilendirilmediklerini iddia etmiştir.

AİHM, başvuruların yargılama öncesi tutukluluklarının dayanağı deliller hakkında yeterli bilgileri oldukları ve dolayısıyla tutukluluklarına uygun bir şekilde itiraz etme fırsatı buldukları gerekçesiyle şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

f) A.Ş v. Türkiye (58271/10), 13 Eylül 2016⁵⁸

Başvuran makul şüphe olmadan tutuklandığını, tutukluluğunun uzun sürdüğünü, tutuklama kararlarının yeterli gerekçe içermediğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın tutuklandığı tarihten sonra herhangi bir şekilde tutukluluğuna itirazda veya tahliye talebinde bulunmadığını, şikayetin 6 aylık süreç içerisinde de yapılmadığını belirterek şikayetinin kabul edilemez olduğuna; uzun tutukluluğa ilişkin olarak ise Başvuranın tutukluluğunun uzun olduğu şikayeti bakımından ise etkin bir yol olan Ceza Muhakemeleri Kanununun 141. maddesinde düzenlenen tazminat davası açma imkanının kullanılmaması nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

57 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200790%22%5D%7D>

58 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-170803%22%5D%7D>

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AIHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabul Edilemezlik Kararları)

4

ADİL YARGILANMA HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR

23. Trans Bireylerin Adil Yargılanma Hakkı ve Ayrımcılık Yasası İhlali İddiaları

Şimşek, Andiç ve Boğatekin v. Türkiye (75845/12 75856/12 79989/12) 17 Mart 2020⁵⁹

Başvuranlar, trans birey olmaları nedeniyle uygulanan idari para cezasının hakkaniyete aykırı olduğunu, para cezasının mali durumlarını olumsuz etkilediğini, hakimın tanık dinleme taleplerini reddederek polis raporlarına itibar etmesi sebebiyle adil yargılanma hakkı ve ayrımcılık yasasının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranların cinsel kimliklerine veya eylemlerine ilişkin önyargıya dair bir emarenin olmadığını, iç hukuktaki davalarda herhangi bir keyfiliğin bulunmadığını, temyiz yolunun kapalı olmasının adaletsizliğe yol açmadığını belirterek başvuruların kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

24. Bir Spor Kulübünden Alacaklarını Alamayan Şirketin Başvuracak Mahkeme Bulunmadığı İddiası

Mediation Berti Sports v. Türkiye (63859/12) 11 Haziran 2020⁶⁰

Vestel Manisaspor tarafından futbolcu transferi konusunda temsilcilik yetkisi verilen başvuran şirket, adil yargılanma hakkına dayanarak, Manisaspor tarafından ödenmeyen alacakları ile ilgili iç hukukta karar verme yetkisi olan herhangi bir mahkeme bulunmadığından şikayetçi olmuştur.

AİHM, başvuran şirket tarafından ileri sürülen iddiaların, iç hukuk uyarınca tanındığı söylenebilecek bir “medeni hak” kapsamında olmadığı sonucuna vararak başvurunun “konu bakımından” kabul edilemez olduğuna oybirliğiyle karar vermiştir.

59 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-202866%22%5D%7D>

60 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-203198%22%5D%7D>

25. Gözaltında Avukata Erişimin Kısıtlandığı İddiası

a) *Mehmet Ali Eser v. Türkiye (1399/07)*, 15 Ekim 2019⁶¹

Başvuran, gözaltında tutulduğu sırada avukata erişim hakkının kısıtlandığını ve zorla alınan ifadelerin mahkeme tarafından kullanıldığı iddia etmiştir.

AİHM, yargılama öncesi avukatsız ifadelerle avukatlı ifadeler arasında bir tutarsızlık bulunmadığını, mahkumiyetin avukatsız ifadeye dayanmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

b) *Aksin vd. v. Türkiye (4447/05)*, 1 Ekim 2013⁶²

Başvuranlar, gözaltına alınma ve gözaltında sürecinde kötü muameleyle maruz kaldıklarını ve avukat yardımından mahrum bırakıldıklarını iddia etmiştir.

AİHM, başvuranların kötü muamele şikayetiyle ilgili etkili soruşturma yürütüldüğü gerekçesiyle bu şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna, haklarının hatırlatılmasına rağmen başvuranların avukatsız ifade vermeyi kabul ettikleri gerekçesiyle de adil yargılanma hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

26. Yargıtay Savcısının Görüşünün Tebliğ Edilmemesi

Zeynel Yüksel v. Türkiye (3664/10), 19 Haziran 2018⁶³

Başvuran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı görüşünün kendisine tebliğ edilmemiş olması nedeniyle çelişmeli yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, savcılık görüşünün yerel mahkeme kararının bozulmasına yönelik olması nedeniyle başvuranın lehine olduğunu belirterek şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

61 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-196596%22%5D%7D>

62 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-142068%22%5D%7D>

63 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-184961%22%5D%7D>

30. Sulh Ceza ve Asliye Ceza Mahkemelerinde Duruşmasız İnceleme Yapılması

*Eker v. Türkiye (24016/05), 24 Ekim 2017*⁶⁷

Başvuran, tekzip hakkına ilişkin sulh ceza ve asliye cezada duruşma yapılmaması ve yapılan incelemenin yetersizliği, ayrıca bu mahkemelerin kararlarına karşı temyiz imkânının bulunmadığı nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda, tekzip metninin içeriği ve şekli hakkında duruşmayı gerektiren karmaşık hukuki bir sorununun olmadığını belirterek adil yargılanma hakkını ihlal edilmediğine; ulusal mahkemelerin, başvuranın ifade özgürlüğü hakkı ile söz konusu derneğin itibarının korunması hakkı arasında adil bir denge kurduğunu belirterek de ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar vermiştir.

31. Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiği İddiası

*Resuloğlu v. Türkiye (13945/05, 42571/08, 50874/10), 6 Kasım 2018*⁶⁸

Eski hakim olan başvuran, görevi kötüye kullanma suçundan hakkında açılan dava ile ilgili haberlerin itibarını zedelediği ve yanlış bilgi verdiği gerekçesiyle özel yaşama saygı hakkının ve masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddia etmiştir.

AİHM, haberlerin halkı bilgilendirme amacı taşıdığını, yayınlandıkları tarihteki gerçeklikle uyum içinde olduklarını, ulusal makamların basın özgürlüğü ile başvuranın özel yaşamına saygı hakkı arasında gerekli dengeyi kurduklarını belirterek; masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddiasını destekleyecek bir delil ileri sürmediğini belirterek şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

67 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200578%22%5D%7D>

68 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-192799%22%5D%7D>

32. Tanıkların Sanık Huzurunda Dinlenmemesi

a) *Başaran v. Türkiye (15365/09), 12 Kasım 2019*⁶⁹

Başvuran, aleyhine başka davada ifade veren tanıkların hakkındaki ceza davasında bizzat dinlenmemesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın, tanıkların bizzat dinlenmesi konusunda ulusal mahkemeler nezdinde talepte bulunmadığı gerekçesiyle şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

b) *Adil Yıldırım v. Türkiye (22382/07), 22 Ocak 2019*⁷⁰

Başvuran, mahkûmiyetine karar verilmesinde önemli rolü olan tanığa soru yöneltmediğini ve mahkemenin tanığın akli denge bozukluğunu dikkate almadan ifadelerine dayanarak kendisi hakkında mahkûmiyet kararı verdiğini iddia etmektedir.

AİHM, başvuranın tanığa soru yöneltmediği itirazını Yargıtay'da dile getirmediği gerekçesiyle; akli dengesi bozuk tanıkla ilgili şikayetin de dördüncü derece mahkemesi olmadığı gerekçesiyle; açıkça dayanaktan olduğuna karar vermiştir.

33. Yargılama Sırasında Kürtçe Tercüman Aracılığı İle Savunma Yapamadığı İddiası

*Kuzu ve Ayar v. Türkiye (60244/12 70676/11), 16 Haziran 2015*⁷¹

Başvuranlar, sırasıyla ceza infaz hâkimi ve ACM önünde tercüman yardımıyla Kürtçe savunma yapmalarına izin verilmediğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranlar haklarındaki yargılamaların başından beri Türkçe olarak yapıldığını, başvuranların Türkiye'de doğduklarını ve yine Türkiye'de öğrenim görüp mezun olduklarını belirterek şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

69 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-200488%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-200488%22]})

70 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-199765%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-199765%22]})

71 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-162682%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-162682%22]})

34. Avukatsız İfade ve Tanık Sorgulayamama İddiası

*Mehmet Emin Yıldız v. Türkiye (59241/10), 14 Ocak 2020*⁷²

Başvuran, avukatların grevde olması sebebiyle kolluk, savcılık ifadeleri ile sorgusunda avukat yardımı alamadığını ve tanıkları sorgulayamadığını iddia etmiştir. AİHM, başvuranın şikâyetlerini yerel mahkemeler önünde ve temyiz aşamasında ileri sürmediğini belirterek, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olduğuna karar vermiştir.

35. Duruşma Salonunda İddia Makamının Savunma Makamından Yüksekte Oturması

*a) Diriöz v. Türkiye Kararı (38560/04), 31 Mayıs 2012*⁷³

Başvuran duruşma salonunda kendisi ve avukatının Cumhuriyet Savcısının fiziki olarak oturduğu yerden aşağıda bulunduğu halde Cumhuriyet Savcısının yüksekte bulunmasının silahların eşitliği ilkesine aykırı olduğundan şikâyet etmektedir. AİHM bu şikâyeti açıkça dayanaktan yoksun olduğunu değerlendirerek reddetmiştir. Başvuranın gözaltında avukatsız ifade verdiğiine dair şikâyeti hakkında ise Sözleşme'nin 6§§1 ve 3 (c) maddelerinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

*b) Aslan ve Sezen v. Türkiye Kararı (43217/04), 17 Haziran 2014*⁷⁴

Başvuranlar hâkimlerle aynı sırada yer alan Devlet Güvenlik Mahkemesi nezdinde bulunan Cumhuriyet Savcısının duruşma salonundaki yerini göz önüne alarak “silahların eşitliği” ilkesinin ihlal edildiğinden şikâyet etmişlerdir.

AİHM bu şikâyeti, duruşma salonunda savcıya “fiziken” ayrıcalıklı bir konum verilmesine karşın, bu durumun duruşma salonunda, menfaatlerini savunan sanığı somut olarak dezavantajlı bir konuma getirmediği gerekçesiyle açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.⁷⁵

72 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-181874%22%5D%7D>

73 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-120122%22%5D%7D>

74 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-153179%22%5D%7D>

75 AİHM kararında, ulusal mahkemelerin başvuranların mahkumiyetlerine ilişkin gerekçesinin başvuranların ifade özgürlüğüne hakkına yapılan müdahaleyi haklı göstermeye yeterli olmadığı gerekçesiyle başvuranların ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

c) Eylem Kaya v. Türkiye Kararı (26623/07), 13 Aralık 2016⁷⁶

Başvuran, yapılan duruşması sırasında mutlak uygulama gereği kendisi ve avukatının duruşma salonunda alçak seviyede otururken savcının yükseltilmiş bir platformda yer alması nedeniyle silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir.

AİHM bu şikâyeti, duruşma salonunda savcıya “fiziken” ayrıcalıklı bir konum verilmesine karşın, bu durumun duruşma salonunda, menfaatlerini savunan sanığı somut olarak dezavantajlı bir konuma getirmediği gerekçesiyle açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.⁷⁷

76 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-175859%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-175859%22]})

77 AİHM kararında, başvuranın avukatıyla yazışmasının cezaevi idaresi tarafından sistematik şekilde incelenmesi şeklindeki uygulamanın Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal ettiğine karar vermiştir.

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AIHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabul Edilemezlik Kararları)

5

ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR

36. 17-25 Aralık Operasyonunu Yürüten FETÖ/PDY'ci Emniyet Müdürü

Yakub Saygılı v. Türkiye (42914/16), 11 Temmuz 2017⁷⁸

Başvuran, olay tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Mali Suçlara Karşı Mücadele Şube Müdürü olup, kamuoyunda “25 Aralık Operasyonu” olarak bilinen operasyonu yürütmüştür. Başvuran, hükümeti ortadan kaldırmaya veya hükümetin görevini yapmasını kısmen ya da tamamen engellemeye teşebbüs suçundan hakkındaki soruşturmayla ilgili basındaki haberler nedeniyle suçlu ilan edildiğini, itibarının zedelendiği özel hayata saygı hakkı ve ayrımcılığa uğramama yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, özel hayata saygı hakkı bakımından tazminat yoluna başvuramamış olması nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine, etkili başvuru ve ayrımcılık yasağı bakımından ise şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

37. Başörtülü Öğrencinin Derse Girmesinin Engellenmesi

Esat Rennan Pekünlü v. Türkiye (25832/14), 16 Mayıs 2017⁷⁹

Profesör olan başvuran, başörtülü bir öğrencinin üniversite binasına girişine engel olması nedeniyle eğitim hakkının engellenmesi suçu kapsamında hapis cezasına mahkûm edilmesinin özel hayata saygı hakkını, özellikle akademik araştırma özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, yerel mahkemenin ceza yargılamasında keyfi davranmadığını belirterek şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

38. PKK Elebaşı Öcalan'ın Cezaevinde Avukatları ve Yakınları ile Görüştürülmemesi

Öcalan (No.2) v. Türkiye (24069/03, 197/04, 6201/06 ve 10464/07), 18 Mart 2014⁸⁰

Başvuran cezaevinde bulunduğu süreçte aile bireyleri ile iletişim imkânlarına, telefon görüşmelerine, haberleşmesine ve kendisini

78 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-192801%22%5D%7D>

79 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200948%22%5D%7D>

80 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-148430%22%5D%7D>

ziyaret etmelerine getirilen kısıtlamaların özel hayata saygı hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir

AİHM, başvuranın özel hayatına saygı hakkının ihlal edilmediğine karar vermiş, başvuranın diğer şikayetlerini incelemeye gerek görmemiştir.

39. Yurda Giriş Yasağının Özel Hayata Saygı Hakkını İhlal Ettiği İddiası

*Anter Anter v. Türkiye (8340/07), 5 Mart 2019*⁸¹

Başvuran, hakkında verilen Türkiye'ye giriş yasağının özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir. AİHM, başvuruya konu olayın Türkiye'nin AİHM'e bireysel başvuru hakkını tanıdığı 28 Ocak 1987 tarihinden önce gerçekleştiğini belirterek şikâyetin zaman bakımından yetkisine girmediğine karar vermiştir.

40. Iısu Barajının Hasankeyf'i Yok Ederek Kültürel Mirası Tahrip Edeceği İddiası

*Zeynep Ahunbay vd. v. Türkiye (6080/06), 29 Ocak 2019*⁸²

Başvuranlar, tarihsel ve bilimsel önemi bakımından, Hasankeyf sit alanının Iısu Barajı altında kalarak yok edilmesi durumunda, insanlığın geri kalanı gibi, kendilerinin de bu durumdan bizzat zarar görebileceklerini iddia etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda, Sözleşme hükümlerinin, yazıldıkları genel bağlam dışında yorumlanamayacaklarını, kültürel mirasın korunması ve kültürel mirasa erişime bağlı değerler konusunda bir Avrupa Konsensüsü bulunmadığını belirterek konu bakımından yetkisiz olduğuna karar vermiştir.

81 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200665%22%5D%7D>

82 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200940%22%5D%7D>

41. Zorlu Askerlik Koşulları Nedeniyle Sağlık Durumunun Bozulduğu İddiası

*Kasat v. Türkiye (61541/09), 11 Eylül 2018*⁸³

Başvuran, komando olarak yaptığı askerliğinin zorlu koşullarının sağlık durumunu bozduğunu, bunun da yaşam hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, yaşam hakkı yerine özel hayata saygı hakkı bakımından incelemenin uygun olacağı belirtip, iç hukuk süreçlerini irdeleyerek özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

42. Basın Yayımlı Organlarında Yayımlanan Haberlerin Özel Hayata Saygı Hakkını İhlal Ettiği İddiası

*a) Hasip Kaplan v. Türkiye (42762/12 ve 29286/18), 10 Aralık 2019*⁸⁴

Başvuran, Yeni Şafak Gazetesinde hakkında yayımlanan haberin özel hayata saygı hakkını ihlal ettiğini ve ulusal makamların kendisini bu ihlale karşı koruma yükümlülüklerini yerine getirmediğini iddia etmiştir.

AİHM, ulusal makamların, basın özgürlüğü ile başvuranın özel hayatına saygı hakkı arasında gözetilmesi gereken dengeyi ayrıntılı bir şekilde değerlendirdiklerini belirterek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

*b) Seferi Yılmaz v. Türkiye (61949/08, 38776/09 ve 44565/09), 13 Şubat 2018*⁸⁵

Başvuran, kendisini hedef gösteren makalelerin yayımlanması sebebiyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, yerel mahkemelerin başvuranın itibarının korunması hakkı ile basın özgürlüğü arasında kabul edilebilir bir denge kurduklarını belirterek özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.⁸⁶

83 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-193236%22%5D%7D>

84 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-202580%22%5D%7D>

85 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-192933%22%5D%7D>

86 1.Mahkeme, AYİM hâkimlerinin bağımsız ve tarafsız olmadıkları şikayeti

c) Ezgi Özen v. Türkiye (66757/12 ve 8228/13), 4 Aralık 2018⁸⁷

Başvuran, hakkında çıkan haber ve makalelerin, özel hayatına saygı hakkını ihlal ettiğini ve şikâyetini sunmasına imkân verebilecek etkili bir hukuk yolu bulunmadığını iddia etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda, ulusal makamların özel hayatına saygı hakkı ile karşı tarafın ifade özgürlüğü arasında kurulacak adil denge ile ilgili olarak ayrıntılı bir değerlendirme yaptıklarını belirterek şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

43. HIV Virüsü ve Yargulamada Mahkemenin Gizliliğe Riayet Etmemesi

Y v. Türkiye kararı (648/10), 17 Şubat 2015⁸⁸

Başvuran, HIV hastası olduğu bilgisinin hastane personeli arasında paylaşılması, olayın yargıya intikal etmesinden sonra da mahkemelerce gizliliğe riayet edilmemesi nedeniyle özel hayatın gizliliği hakkını ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, bilgilerin paylaşılması sürecinde başvuranın rahatsızlığının teşhis edilmesine veya tedavi edilmesine veya hastane çalışanlarının güvenliğine ilişkin herhangi bir gereklilikle gerekçelendirilmediğine işaret eden hiçbir gösterge bulunmaması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine; talebe rağmen yerel mahkeme kararlarında başvuranın ismi geçmişse de anılan kararlarının kamunun erişimine açık olmaması ve başvuranın HIV hastası olduğunun açıklanmasının tek başına başvuranın özel hayatına saygı hakkını ihlal edecek nitelikte olmadığından şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

bakımından Sözleşmenin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlâl edildiğine karar vermiştir. 2. AİHM, 38776/09 nolu başvuruda başvuranın ihtilaf konusu makalelerin yayımlanması sebebiyle kişilik haklarının ve onurunun zedelendiği şikâyeti ile ilgili olarak Sözleşme'nin 8. Maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. 3. Mahkeme başvuranın mahkûmiyetinin 17.11.2009 tarihine kadarki kısmı için tutukluluk şartlarına ilişkin şikâyetleri ile şartlı tahliye imkanı verilmeksizin müebbet hapis cezası verilmesi şikâyeti bakımından Sözleşme'nin 3. Maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

87 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200380%22%5D%7D>

88 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22648/10%22%5D%2C%22languageisocode%22:%5B%22TUR%22%5D%2C%22appno%22:%5B%22648/10%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-168675%22%5D%7D>

44. Fabrikadan Salınan Gazların Çevreye Zarar Verdiği İddiası

*Erol Çicek vd. v. Türkiye (44837/07), 27 Şubat 2020*⁸⁹

Başvuranlar, evlerinin yakınında faaliyette bulunan fabrikadan salınan gazlar nedeniyle sağlıklarının bozulduğunu ve yaşam çevrelerinin zarar gördüğünü ileri sürerek özel hayata saygı hakkının; ayrıca mahkeme kararının icra edilmemesi nedeniyle de adil yargılanma ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, iddia konusu kirliliğin başvuranları olumsuz yönde etkileyecek kadar ciddi bir boyuta ulaşmadığını tespit ederek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

45. Öcalan'ın İmralı Ceza İnfaz Kurumunda Avukatları ile Görüştürülmemesi

*Aysel Tuğluk vd. Türkiye (no.30687/05 ve 45630/05) 27 Eylül 2018*⁹⁰

Olay tarihinde Abdullah Öcalan'ın avukatı olan başvuranlar, terör örgütü propagandası yapmak suçundan haklarında yürütülen yargılama sebebiyle Öcalan'ın avukatlığını yapmaktan geçici olarak yasaklanmalarının adil yargılanma hakkı, ifade özgürlüğü, etkili başvuru hakkı ve ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini iddia etmişlerdir.

AİHM, Türk Makamlarının, başvuranların Öcalan ile görüşmelerini yasaklamasının yasal dayanağı ve meşru amacı bulunduğunu tespit ettikten sonra, yetkililerin başvuranların avukat sıfatıyla yaptıkları ziyaretleri kullanarak Öcalan ve PKK arasındaki iletişimi sağlamalarını engellemeyi hedeflediklerini belirtmiş ve bu yasaklamanın zorunlu bir toplumsal ihtiyaca cevap verdiği sonucuna ulaşmıştır. Sonuç olarak AİHM, başvuranların tüm şikâyetlerini açıkça dayanaktan yoksun bulularak reddetmiştir.

89 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-202574%22%5D%7D>

90 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%2230687/05%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-187816%22%5D%7D>

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AİHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabuledilemezlik Kararları)

6

DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLGİLİ KARARLAR

46. Vicdani Red Hakkı ve Zorunlu Askerlik Hizmeti

*Çağatay Baydar v. Türkiye (25632/13), 19 Haziran 2018*⁹¹

Başvuran, inançları sebebiyle askerlik hizmetini yapmak istemediğini, vicdani ret hakkının tanınmaması sebebiyle askerliğe karşı olmasına rağmen zorunlu askerlik yapmasının talep edilmesinin düşünce din ve vicdan özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın şikayetlerini ne askeri makamların önünde ne de daha sonra yürütülen cezai davasında dile getirdiğini, askerliğe devam edememesine sebep olarak annesinin hastalığına ve maddi durumunun kötü olmasına dayanmış olduğunu belirterek şikayetin konu bakımından sözleşme ile bağdaşmaz olmadığına karar vermiştir.

91 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-200492%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-200492%22]})

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AİHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabuledilemezlik Kararları)

7

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLGİLİ KARARLAR

47. Cumhurbaşkanlığının Basın Mensuplarına Uyguladığı Akreditasyon ve FETÖ/PDY'ci Gazetecilerin Şikâyeti

Feza Gazetecilik Anonim Şirketi v. Türkiye (9173/15), 5 Eylül 2017⁹²

Başvuran, Feza grubu bünyesinde başta Zaman Gazetesindeki gazetecilere olmak üzere, 2014 yılında akreditasyon verilmemesi nedeniyle Cumhurbaşkanlığına ait birçok organizasyonu takip edemediklerini, akreditasyon uygulamasının gazetelere uygulanan sansüre dönüştüğünü iddia etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşlerine cevap vermeyen başvuranın başvurusunu sürdürmek istemediğine, bu kapsamda başvurunun düşürülmesine karar vermiştir.

48. Güvenlik Kuvvetleri ile Girdiği Çatışmada Öldürülen Terör Örgütü Üyesinin Mezarına “Ölümsüzdür” Yazılmasının Davaya Konu Olması

Hanbayat vd. v. Türkiye (6940/07), 6 Şubat 2018⁹³

Başvuran, operasyonda öldürülen terör örgütü üyesi yakınının mezar taşında yazılı olan “ölümsüzdür” kelimesi nedeniyle suçu ve suçluyu övme suçundan hakkında açılan ve beraatle sonuçlanan ceza davasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiştir. AİHM şikayeti açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

49. Terör Örgütünün Beyanlarını Yayımlamak ve İfade Özgürlüğü

a) Ali Gürbüz v. Türkiye (43930/12), 17 Ekim 2017⁹⁴

Başvuran, imtiyaz sahibi olduğu “Ülkede Özgür Gündem” gazetesinde yayımlanan bir yazı nedeniyle yasa dışı silahlı bir örgütün beyanlarını yayımlamak suçundan sonradan beraat etmiş olsa bile sadece yargılanmasının bile ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiştir.

92 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-177492%22%5D%7D>

93 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-187811%22%5D%7D>

94 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-187809%22%5D%7D>

AİHM, başvuranın yazısında yer alan ifadelerin şiddete teşvik edici nitelikte olduğunu beraat ettiğiinden mağdur sıfatının kalmadığını, başvuran hakkındaki ceza soruşturmasının orantısız olmadığını belirterek şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

b) Gürbüz ve Bayar v. Türkiye (8860/13), 23 Temmuz 2019⁹⁵

Başvuranlar “Ülkede Özgür Gündem” gazetesinde PKK elebaşı Öcalan’ın avukatları aracılığıyla yaptığı açıklamaya yer verilmesinin ardından açılan kamu davası nedeniyle ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranlar hakkındaki davalardan birinin zamanaşımı nedeniyle düşmesi ve diğerinde verilen kararın da infazının durdurulması karşısında müdahalenin izlenen amaç ile orantısız olmadığını belirterek ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar vermiştir.

c) Hasan Bayar, Ali Gürbüz v. Türkiye (8870/09), 15 Mayıs 2018⁹⁶

Başvuranlar “Ülkede Özgür Gündem” gazetesinde yayımlanan ifadeler nedeniyle haklarında başlatılan ve zamanaşımı ile sonuçlanan soruşturma ve kovuşturma nedeniyle ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, ifadelerin içeriğini, yerel makamların yaptıkları tespiti, Devlet’in sahip olduğu takdir marjını ve davanın zamanaşımı nedeniyle düştüğünü dikkate alarak şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

d) Gürbüz v. Türkiye (71772/11), 24 Mart 2020⁹⁷

Başvuran, “Ülkede Özgür Gündem” gazetesinde yayımlanan ifadeler nedeniyle hakkında başlatılan ve beraat ile sonuçlanan soruşturma ve kovuşturma nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, ifadelerin içeriğini, Devlet’in sahip olduğu takdir marjını ve davanın beraatle sonlandığını dikkate alarak şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

95 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-195134%22%5D%7D>

96 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-201244%22%5D%7D>

97 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-202589%22%5D%7D>

50. Terör Örgütünün Propagandasını Yapmak ve İfade Özgürlüğü

a) *Fatih TAŞ v. Türkiye (51512/08), 22 Ocak 2019*⁹⁸

Başvuran, sahibi ve editörü olduğu yayınevi tarafından yayınlanan bir kitabın belli sayfalarında PKK'nın propagandasını yaptığı gerekçesiyle yargılanmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, kitabın ilgili bölümlerinin yasa dışı silahlı bir terör örgütü, liderini, üyelerini ve eylemini öven ifadeler içerdiğini tespit ederek müdahalenin orantılı olduğu kanaatiyle şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

b) *Fatih TAŞ (No.3) v. Türkiye (45281/08), 24 Nisan 2018*⁹⁹

Başvuran, sahibi ve editörü olduğu yayınevi tarafından yayınlanan bir kitabın belli sayfalarında PKK'nın propagandasını yaptığı gerekçesiyle yargılanmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmektedir.

AİHM, kitaptaki bazı yazıların, açıkça silahlı kuvvet kullanımını yüceltiğini ve ölümcül şiddeti övdüğünü, şiddete teşvik ettiğini tespit etmiş, okura şiddete başvurmanın gerekli, tatmin edici ve hatta mutluluk verici olduğu mesajının iletildiğini belirterek ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar vermiştir.

c) *Barış Güllü v. Türkiye (70769/11), 22 Ocak 2019*¹⁰⁰

Başvuran, sahibi ve editörü olduğu derginin sayılarına terör propagandası içerdiği gerekçesiyle el konulmasının ve hakkında yürütülen ceza yargılamasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, ceza yargılamasının zaman aşımı nedeniyle sona erdiğini ve başvuranın Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuruda talebinde bulunmadığını belirterek şikayetle ilgili iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

98 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200560%22%5D%7D>

99 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-187700%22%5D%7D>

100 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200982%22%5D%7D>

d) Mehmet Aytunç Altay v. Türkiye (10783/09), 22 Ocak 2019¹⁰¹

Başvuran, bir dergide yayımlanan makaleleri nedeniyle terör örgütü propagandasından hakkında yürütülen ceza yargılaması nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ve siyasi görüşleri sebebiyle ayrımcılığa uğradığını iddia etmiştir.

AİHM, makalelerde, yasa dışı silahlı örgüt üyesinin, ülkede mevzi-lenmeye yönelik savaşçı eğitmeye dayanan faaliyetlerini, onaylayıcı ve övücü ifadelerle anlatıldığını belirterek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

51. Avukatın Açıklamaları Nedeniyle Yargılanması ve İfade Özgürlüğü

Erkem v. Türkiye (38193/08), 2 Ekim 2018¹⁰²

Avukat olan başvuran, Buca Cezaevindeki isyanla ilgili cezaevi görevlileriyle ilgili açıklamaları sonrasında hakkında açılan ceza soruşturmaları nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, kısa sürede beraatla sona eren yargılamanın başvuran üzerinde caydırıcı etkisi olmadığını belirterek şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

52. “Baba ve Piç” Romanı Sebebiyle Açılan Dava ve İfade Özgürlüğü

Metis Yayıncılık Limited Şirketi ve Sökmen v. Türkiye (4751/07), 20 Haziran 2017¹⁰³

Başvuran, Elif Şafak’ın Baba ve Piç romanını yayımlaması nedeniyle hakkında açılan soruşturmanın ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranlar hakkında açılan soruşturma ve kovuşturmanın çok kısa sürmesi ve bunların Takipsizlik veya beraat kararıyla sonuçlanması nedeniyle ifade özgürlüklerine yapılan bir müdahale olmadığı

101 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200507%22%5D%7D>

102 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-195449%22%5D%7D>

103 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-192942%22%5D%7D>

sonucuna ulaşmış ve şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

53. Cihan Altıntaş v. Türkiye (50495/08), 10 Mart 2020¹⁰⁴

Başvuran, Kızıldere olaylarının yıl dönümünde yazı işleri müdürü olduğu yerel gazetede yayınlan “*M. ve arkadaşları, hala gençliğin idolleri olarak yaşamaktalar*” başlıklı yazı nedeniyle mahkum edilmiş olmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, şiddeti haklı gösteren ifadeleri nedeniyle başvurana ceza verilmesinin ifade özgürlüğüne müdahale oluştursa da bu müdahalenin ulusal güvenliğin sağlanması, toprak bütünlüğünün korunması ve suçun önlemesi meşru amaçlarını taşıdığı ve demokratik toplumda gerekli ve orantılı olduğunu belirterek ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar vermiştir¹⁰⁵.

104 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-202576%22%5D%7D>

105 Mahkeme, başvuran hakkında verilen para cezasının miktarı sebebiyle, temyiz başvurusunda bulunma imkânından yoksun bırakılması dolayısıyla Sözleşme'nin 6/1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AİHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabul Edilemezlik Kararları)

8

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLGİLİ KARARLAR

54. *Mihr Vakfı v. Türkiye (10814/07)*, 7 Mayıs 2019¹⁰⁶

Başvuran amaçlarını gerçekleştirmede mali yetersizlik nedeniyle dağıldığının hukuk mahkemeleri tarafından tespit edilmesi nedeniyle örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiği iddia etmiştir.

AİHM, vakfın tüzüğüne aykırı faaliyetleri nedeniyle değil amaçlarını gerçekleştirmede yetersizlik nedeniyle dağıldığını tespit ederek örgütlenme özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar vermiştir.

106 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-195452%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-195452%22]})

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AIHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabuledilemezlik Kararları)

9

MÜLKİYET HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR

**55. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi v. Türkiye (40355/14)
28 Ocak 2020¹⁰⁷**

Başvuran, aleyhine açılan kamulaştırmasız el atma davasının kabul edilmesi ve bu dava sonucunun keyfi ve hakkaniyete aykırı olması nedeniyle mülkiyet ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuran üniversitenin Sözleşme'nin 34. maddesi anlamında "hükümet dışı kuruluş" olarak nitelendirilemeyeceği gerekçesiyle başvuranın kişi yönünden yetkisiz olduğuna karar vermiştir.

56. Tazminat Ödenmeksizin Taşınmazların Belediye Adına Tescili

Sabuncu vd. v. Türkiye (23709/07), 3 Mart 2020¹⁰⁸

Başvuranlar, 221 sayılı Kanun gereğince tazminat ödenmeksizin taşınmazlarının belediye adına tescil edilmesi ve buna karşı açılan davanın hak düşürücü süre sebebiyle reddedilmesi nedeniyle mülkiyet ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, mülkiyet hakkı bağlamında şikayetin incelenmesinin zaman yönünden yetkisine girmediğine; adil yargılanma hakkı bağlamında ise yerel mahkemenin yorumunda keyfilik bulunmadığını belirterek şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

57. Taşınmazın Tescil Edilmemesi ve Yargıtay Kararının Gerekçe İçermemesi

Çalıküşu v. Türkiye (14576/08 ve 25717/08), 11 Şubat 2020¹⁰⁹

Başvuran, Gökçeada'da bulunan taşınmazların kendi adına tescil edilmemesi ve bu kapsamda açtığı davada Yargıtay kararlarının yeterli gerekçe içermemesi nedeniyle mülkiyet ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, yerel mahkeme kararına karşı başvuranın temyiz talebinde bulunmadığı gerekçesiyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

107 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-201687%22%5D%7D>

108 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-202777%22%5D%7D>

109 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-202778%22%5D%7D>

58. Orman Arazisinin Kazandırıcı Zamanaşımı ile İktisap Edilememesi

a) Ali Demir v. Türkiye (9161/07), 15 Ekim 2019¹¹⁰

Başvuran, yirmi yıldan uzun bir süredir zilyetliğinde bulundurduğu taşınmazın adına tescili istemiyle açtığı davanın reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, mülkiyet talebinin bir tapu kaydına değil kazandırıcı zamanaşımına dayandığını, ormanların kazandırıcı zamanaşımına konu olmayacağını belirterek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

b) Turaboğlu Usta v. Türkiye (32212/11), 27 Kasım 2012¹¹¹

Başvuran, uzun yıllardır zilyetliğinde olduğunu iddia ettiği taşınmazın adına yapılan kadastro tespitinin iptal edilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. AİHM, iç hukukta ormanların zilyetlikle edinilmesinin mümkün olmadığını ve başvuranın tapu kaydından ziyade zilyetliğe dayandığını belirterek başvuranın sözleşme bağlamında “mülkünün” bulunmadığına karar vermiştir.

59. Boyacıköy Panayia Evangelistra Kilisesi Vakfı v. Türkiye (69446/17), 2 Nisan 2019¹¹²

Başvuran, dava konusu taşınmazı kendi adına kaydedilmemesi ve bu kapsamda başvurduğu AYM'nin iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle başvurusunu reddetmesi nedeniyle mülkiyet ve mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın taşınmazın adına tescili istemiyle hukuk mahkemeleri önünde bir dava açmadığını belirterek, iç hukuk yollarının tüketilmediğine; AYM kararına karşı yapılan şikâyetin ise açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

110 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-202341%22%5D%7D>

111 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-120301%22%5D%7D>

112 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-195250%22%5D%7D>

60. Midyat Kutsal Gabriel Süryani Manastır Vakfı v. Türkiye (61412/11), 2 Nisan 2019¹¹³

Başvuran evveliyatının orman olduğu gerekçesiyle taşınmazların adına tescil edilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedir.

AİHM, vakfın taşınmazların sahibi olduğu iddiasının iç hukukta yeterli bir dayanağının bulunmadığını tespit ederek, başvuranın iddialarının Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında "mülk" olarak nitelendirilemeyeceğine karar vermiştir.

61. Arkeolojik Sit Alanına İnşaat İzni Verilmemesi

Tahir Tokay v. Türkiye (1412/07), 11 Eylül 2018¹¹⁴

Başvuran, maliki olduğu taşınmazın arkeolojik sit alanı içerisinde bulunması gerekçesiyle bina inşaatına izin verilmemesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, ihtilaf konusu sınırlama ile hedeflenen meşru amaç ve ulusal makamların takdir yetkisi dikkate alındığında, bu sınırlamanın tek başına eleştirilebilir olmadığı kanaatine varmış ve başvuruyu açıkça dayandıktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

62. Fazla Mesai Ücretinden Mahrum Bırakılma

Tibet Menteş vd v. Türkiye (57818/10, 57822/10, 57825/10, 57827/10) 24 Ekim 2017¹¹⁵

Başvuranlar, Yargıtayın fazla mesaiye uyguladığı fiili karine bağlamında, ilk derece mahkemesince belirlenen fazla mesai ücretinden mahrum bırakılması nedeniyle adil yargılanma ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir.

AİHM, Yargıtay tarafından yapılan yorumun doğruluğunu sorgulamanın kendi görevine girmemesi ve bu yorumun keyfi olmaması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edilmediğine; başvuranların icra

113 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200612%22%5D%7D>

114 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200863%22%5D%7D>

115 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200945%22%5D%7D>

edilebilir bir alacağının bulunmadığını, başvurulara yapılan fazla mesai ödemelerinin sözleşme anlamında mülk olarak değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir.

63. Kamulaştırma Amacı Dışında Kullanılan Taşınmazın İade Edilmemesi

*Ali Kemal Gültekin v. Türkiye (19449/08), 16 Haziran 2015*¹¹⁶

Başvuran, taşınmazının kamulaştırma amacı dışında kullanılması nedeniyle açtığı geri alım davasının taşınmazın sanayi bölgesi kurulmasında kullanılacak olması ve bu durumun da kamu yararı içerdiği gerekçesiyle reddedilmesinin mülkiyet hakkının ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM, geri alım hakkının mutlak bir hak olmadığını, başvuranın taşınmazın iade edilmesini meşru olarak isteyemeyeceğini, zira taşınmazın kamu yararının kullanımı için bir kez daha idareye tahsis edildiğini belirtmiş ve başvuranın sözleşmedeki “mülkten” yararlanamayacağı gerekçesiyle başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

64. Mera Vasfındaki Taşınmazın Kazandırıcı Zamanaşımı ile Elde Edilememesi

*Arif Dönmez vd. v. Türkiye (19258/07), 30 Ocak 2018*¹¹⁷

Başvuranlar, uzun süredir zilyetliklerindeki taşınmazın mera olarak Hazine adına tescili nedeniyle açtıkları davanın reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. AİHM, iddianın temelinde kazandırıcı zanaşımının bulunduğunu, iç hukukta mera vasfındaki taşınmazın kazandırıcı zanaşımı ile kazanılamayacağını belirterek başvurunun konu bakımından kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

65. İnşaat Yasağının Mülkiyet Hakkını Etkilediği İddiası

*S.S. Okumuşlar Konut Yapı Kooperatifi v. Türkiye (37911/12), 18 Aralık 2018*¹¹⁸

Başvuran, tazminat ödenmeksizin taşınmazını etkileyen inşaat yasağının nedeniyle mülkiyet hakkının; açtığı davada özellikle karşı taraf

116 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-158589%22%5D%7D>

117 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-181313%22%5D%7D>

118 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-189829%22%5D%7D>

avukatı ücreti bağlamında yargılama masraflarının aşırı olması nedeniyle adil yargılanma hakkını ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, yerel mahkemenin menfaatler arasında gözetilmesi gereken adil dengeyi koruduğuna kanaatine getirmiş ve mülkiyet hakkı şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna; yargılama masraflarına ilişkin hususların ulusal makamlar önünde ileri sürülmediği gerekçesiyle iç hukuk yollarının tüketilmediğine karar vermiştir.

66. Zorunlu OYAK Kesintisinin Mülkiyet Hakkını İhlal Ettiği İddiası

*Mehmet Akif Üstüner v. Türkiye (20006/08), 17 Mayıs 2018*¹¹⁹

Başvuran göreve başladığı tarihten emekliliğine kadar OYAK'a bağlı kalmak zorunda bırakılması nedeniyle örgütlenme özgürlüğünün; aylığından zorunlu kesilen tutarları vadeli bir mevduat hesabına yatırırsa idi kendisine emeklilik yardımı olarak ödenen tutarın çok üzerinde kazanç elde edebilmesi nedeniyle de mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, OYAK'ın silahlı kuvvetler mensuplarına yönelik devlet sosyal güvenlik sisteminin bir parçası olduğunu tespit ederek örgütlenme özgürlüğü bakımından konu bakımından yetkisiz olduğuna; başvurana OYAK üyeliği boyunca sağlanan faydalar, getirilen güvenceler ve emekliliğinde verilen ikramiye ile maaşından kesilen tutarı dikkate alarak mülkiyet hakkı bakımından şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun bulunduğuna karar vermiştir.

67. İmar Bankasının TMSF ye Devri Sonrası Başvuranlara Yasal Faiz Ödenmemesi

*Alaattin Erdem vd. v. Türkiye (38649/08) 08 Ekim 2019*¹²⁰

Başvuran, İmar Bankasının TMSF'ye devredilmesinden sonra, mevduat hesaplarındaki tutarın yasal faiziyle ödenmesi talebiyle açtığı davaların reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

119 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-198554%22%5D%7D>

120 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-201511%22%5D%7D>

AİHM, uzun yargılama şikayetine ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna atıf yaparak iç hukuk yollarının tüketilmediğine; mülkiyet hakkı yönünden ise; Fon tarafından mudilere yapılan geri ödeme şeklinin, bankanın tüm borçlarını kapatmaya yetecek bir finansal kaynağa sahip olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, mudilerin taleplerini adil şekilde yönetme amacı taşıdığı ve kamunun mali istikrarı ile başvuruların menfaatleri arasındaki dengeyi koruduğu sonucuna ulaşarak bu şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

68. Demirbank'ın TMSF'ye Devrinin Danıştay Tarafından İptalinden Sonra Bankanın Başvuranlara İade Edilmemesi

*Cıngıllı Holding A.Ş.v. Türkiye ve Cıngıllıoğlu v. Türkiye (31833/06, 37538/06) 21 Temmuz 2015 ve 17 Aralık 2019 (adil tazmin)*¹²¹

Başvuranlar ana hissedarları oldukları Demirbank'ın yönetim ve denetiminin 2000 yılında TMSF'ye devredilmesi kararının Danıştay tarafından iptal edilmesi sonrasında, mahkeme kararlarının icra edilerek Bankanın kendilerine iade edilmesi taleplerinin reddedilmesi sebebiyle toplam 744 milyar 200 bin Avro'nun ödenmesini istemişlerdir.

AİHM, başvuranların zararını hesaplamak üzere bir bilirkişi heyeti oluşturmuştur. Bu heyette görevli iki kişi ayrı rapor hazırlayarak yaklaşık 4 milyar 500 milyon Avro zarar hesabı yapmıştır. Bu sırada Adalet Bakanlığı Tazminat Komisyonunu genişleten Cumhurbaşkanlığı Kararı yayımlanmış ve AİHM bu karar kapsamında tazminat istemini 17 Aralık 2019 tarihinde verdiği kararla kabul etmemiş ve başvuruyu düşürmüştür. AİHM bu kararında tazminat ödenip ödenmeyeceği, ödenecekse miktarını belirlemek konusunda Tazminat Komisyonunu adres göstermiştir.

69. Kamulaştırılan Arazinin Kamulaştırma Amacına Uygun Kullanılmadığı İddiası

*Kısaer v. Türkiye (56840/08) 12 Mayıs 2020*¹²²

Başvuranlar, kamulaştırılan arazinin kamulaştırma amacına uygun şekilde kullanılmadığını, bundan dolayı iç hukukta kamulaştırılan

121 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%2231833/06%22%2C%22languageisocode%22:%5B%22TUR%22%2C%22appno%22:%5B%2231833/06%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-168483%22%5D%7D>

122 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-203204%22%5D%7D>

mülkün kendilerine iade edilmemesi ve zararlarının kamulaştırma bedelinden bağımsız olarak karşılanmaması nedeniyle mülkiyet haklarının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir.

AİHM, kamu hukukuna tabi tüzel bir kişi olan Ankara Ticaret Odası'nın, ihtilaf konusu arazi üzerine, genel merkez binası ile bir kongre ve sergi sarayı inşa etmiş olması sebebiyle, başlangıçtaki kamu yararı ilkesine uygun şekilde hareket etmediği sonucuna varılamayacağına karar vermiştir. Ayrıca beş yıl içerisinde taşınmazın kamulaştırma amacına uygun şekilde kullanılmaması halinde bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde dava açma açılmadığına dikkat çekmiş ve başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

70. Mavi Akım Projesi Kapsamında BOTAŞ Yararına Tesis Edilen Geçit Hakkının Mülkiyet Hakkını İhlal Ettiği İddiası

*MİM Mermer Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. v. Türkiye (43978/07) 26 May 2020*¹²³

Başvuran, Mavi Akım Projesi kapsamında Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (“BOTAŞ”) yararına kurulu geçit hakkının iptal edilmemesi ve arazisinden geçişinin engellenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir

AİHM, öncelikle iç hukuktaki idari yargı organlarının vardıkları sonuçların hukuki dayanaktan yoksun olduğunu veya iç hukuk ve yürürlükteki uluslararası sözleşmenin hükümlerine aykırı olduğunu gösteren hiçbir kanıt bulunmadığını belirtmiştir. Ayrıca başvuranın araziyi satın aldığı tarihte boru hattının geçişi için taşınmaz üzerinde irtifak hakkı bulunduğunun farkında olduğunu tespit etmiştir. İrtifak hakkının kurulmasıyla birlikte uğradığı zararların tazmini için açılan davanın ise halen derdest olduğunu vurgulayan AİHM, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

123 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["43978/07"\],"itemid":\["001-203497"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AİHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabul Edilemezlik Kararları)

10

EĞİTİM
HAKKI İLE
İLGİLİ
KARARLAR

71. FETÖ/PDY’ci Dershanelerin Lisansının İptal Edilmesinin Eğitim Hakkını İhlal Ettiği İddiası

*Feza Özel Eğitim Öğretim Ticaret AŞ v. Türkiye (16318/16) 27 Eylül 2016*¹²⁴

Başvuran, bünyesinde dersane işlettiği şirketin lisansının iptal edilmesinin hukuka aykırı olduğu, bu durumun mülkiyet hakkı, eğitim hakkı ile adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir. Başvuran ayrıca, “Gülen hareketi” olarak nitelendirdiği FETÖ/PDY ile olan bağları nedeniyle Devlet yetkilileri tarafından ayrımcı muameleye maruz kaldığını iddia etmiştir.

AİHM, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının, Sözleşme mekanizmasının işletilmesinde vazgeçilmez bir unsur olduğunu, itiraz edilen hususların öncelikle iç hukukta yetkili yargı mercileri önüne getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. AİHM bir bütün olarak davanın koşullarını değerlendirmiş, başvuranın yargı mercilerine yönelik spekülasyon iddialarını ciddiye almamış, başvuranı iç hukuk yollarını tüketme yükümlülüğünden muaf kılan herhangi bir özel neden bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Sonuç olarak AİHM, başvuran şirketin idare mahkemeleri önünde dava açmaması ve Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuruda bulunmaması ve bu şekilde Sözleşme’nin ihlal edildiği iddialarına ilişkin taleplerini iç hukukta yetkili makamlar önünde dile getirmemesi sebebiyle başvuruyu reddetmiştir.

124 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["16318/16"\],"itemid":\["001-170278"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AIHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabuledilemezlik Kararları)

11

SERBEST SEÇİM HAKKI İLE İLGİLİ KARARLAR

72. 2017 Anayasa Referandumuna Karşı CHP Başvurusu

*Cumhuriyet Halk Partisi v. Türkiye (48818/17), 21 Kasım 2017*¹²⁵

Başvuran, YSK'nın 2017 referandumunu devam ederken, bazı sandık kurullarının seçmene oy pusulası ve zarflarını sandık kurulu mühürlemeden verdikleri yolundaki şikâyetler kapsamında mühür taşımayan oy pusulası ve zarfların dışarıdan getirilerek kullanıldığı kanıtlanmadıkça geçerli sayılacağına karar vermesi nedeniyle serbest seçim hakkı ve etkili başvuru hakkını ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, anayasa referandumunun serbest seçim hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği gerekçesiyle başvurunun konu bakımından kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

*73. Nurgül UÇAR vd. v. Türkiye (4692/09), 24 Haziran 2014*¹²⁶

Başvuranlar, yasa ile başkanları oldukları belediyelerin sınırları değiştirilmesi sonucu seçim haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir. AİHM, belediyelerin yasama yetkisine sahip olmadığından bahisle başvurunun konu bakımından kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

74. Yurtdışındaki Vatandaşların Bağımsız Milletvekilleri için Oy Kullanamaması

*Oran v. Türkiye (28881/07 ve 37920/07), 15 Nisan 2014*¹²⁷

Başvuran, yurtdışındaki vatandaşların bağımsız milletvekilleri için oy kullanamaması ve bağımsız milletvekili adaylarının TRT'de seçim propagandası yapma hakkı bulunmaması nedeniyle seçilme hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, ülkedeki siyasi istikrarın korunması gerekliliği karşısında yurtdışındaki vatandaşların bağımsız adaya oy verememelerinin ihlal oluşturmadığına, başvuranın seçim propagandasını birçok mecrada

125 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-195607%22%5D%7D>

126 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-153044%22%5D%7D>

127 [https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001-153015&filename=CASE%20OF%20ORAN%20v.%20TURKEY%20-%20\[Turkish%20Translation\]%20by%20the%20Turkish%20Ministry%20of%20Justice.pdf](https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001-153015&filename=CASE%20OF%20ORAN%20v.%20TURKEY%20-%20[Turkish%20Translation]%20by%20the%20Turkish%20Ministry%20of%20Justice.pdf)

yapabildiği ve bağımsız aday sayısının çokluğu gözetildiğinde başvurunun TRT’de çıkıp parti başkanları gibi seçim propagandası yapamamasının serbest seçim hakkını ihlal etmediğine karar vermiştir.

AİHM, benzer mahiyetteki Suat ARAS (28352/07), Sebahattin SUVAĞCI (5005/08), Sema TİMURHAN (28882/07) başvurularını da inceledikten sonra reddetmiştir.

75. Seçim Barajı Sebebiyle Siyasi Partilerin Devlet Yardımı Alamaması

ÖDP v. Türkiye (7819/03), 10 Mayıs 2012¹²⁸

Başvuran, oy oranının %7’nin altında kaldığından bahisle Devlet yardımı alamaması nedeniyle seçilme hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, bu şekildeki bir oy oranı getirilmesinin objektif ve makul gerekçeleri bulunduğu ve halkın kendisini özgürce ifade etmesine ilişkin hakkın özüne zarar vermediği gerekçesiyle serbest seçim hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

76. 2014 Belediye Seçimlerinde Usulsüzlük İddiası

a) Cumhuriyet Halk Partisi v. Türkiye (16572/15), 30 Ağustos 2016¹²⁹

Başvuran, 2014 belediye seçimlerinde iddia ettiği usulsüzlüklerin giderilmediği gerekçesiyle serbest seçim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. AİHM, belediye seçimlerinin serbest seçim hakkı kapsamına girmediğinden konu bakımından yetkisizlik kararı vermiştir.

b) Mansur Yavaş v. Türkiye (16576/15), 30 Ağustos 2016¹³⁰

Başvuran, aday olduğu 2014 belediye seçimlerinde ileri sürdüğü usulsüzlüklerin giderilmediği gerekçesiyle serbest seçim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. AİHM, belediye seçimlerinin serbest seçim hakkı kapsamına girmediğinden konu bakımından yetkisizlik kararı vermiştir.

128 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-187702%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-187702%22]})

129 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-172082%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-172082%22]})

130 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-169945%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-169945%22]})

c) *Fikret Akova v. Türkiye* (33969/15), 13 Eylül 2016¹³¹

Başvuran, aday olduğu 2014 belediye seçimlerinde ileri sürdüğü usulsüzlüklerin giderilmediği gerekçesiyle serbest seçim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. AİHM, belediye seçimlerinin serbest seçim hakkı kapsamına girmediğinden konu bakımından yetkisizlik kararı vermiştir.

77. *Cumhurbaşkanımızın Diploması ile ilgili Başvuru*

***Güler v. Türkiye* (32372/18) 5 Ekim 2018 ve 28 Şubat 2019**

Bazı basın yayın organları ile internet sayfalarında Sayın Cumhurbaşkanımızın üniversite diploması ile ilgili olarak, Evrensel Yol Partisi Genel Başkanı Metin Güler isimli bir şahıs tarafından AİHM'e başvurulduğu ve başvurunun AİHM tarafından kabul edildiği yönünde haberler yapılmıştır.

Bahsi geçen içerikte AİHM'e iki başvuru yapılmış olup AİHM, söz konusu başvuruları Hükümete iletmeye gerek görmeden başvuru şartlarını taşımadıkları gerekçesiyle reddetmiştir.

131 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-181280%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-181280%22]})

12

ETKİLİ BİR İÇ HUKUK YOLU OLARAK İNSAN HAKLARI TAZMİNAT KOMİSYONU

İnsan Hakları Tazminat Komisyonu (Tazminat Komisyonu) AİHM'in Ümmühan Kaplan-Türkiye (24240/07) başvurusundaki bulgular dikkate alınarak 19 Ocak 2013 tarihli RG'de yayımlanan 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanunla kurulmuştur.

6384 sayılı Kanun uyarınca, 23.09.2012¹³² tarihinden önce, makul sürede yargılamama ile mahkeme kararlarının geç icrası, eksik icrası veya hiç icra edilememesi şikâyetlerine yönelik AİHM'e yapılan başvurular bakımından, AİHM tarafından bu nedenle verilecek kabul edilemezlik kararından sonra belli bir süre içerisinde Komisyona başvuru labileceği belirlenmiştir.

AİHM yeni oluşturulan bu iç hukuk yolunu ilk defa 26 Mart 2013 tarihli Turgut vd./Türkiye, (4860/09) kararında incelemiştir. Bu kararda AİHM Tazminat Komisyonu'nun, bireylerin şikâyetlerini giderme konusunda onlara makul bir başarı şansı sunabilen erişilebilir bir iç hukuk yolu olduğu sonucuna varmış ve Komisyona başvurulması gerektiğinden bahisle kabuledilemezlik kararı vermiştir.

6384 sayılı Kanun başkaca ihlal alanlarının da Bakanlar Kurulu kararıyla Komisyonun yetkisine dâhil edilebileceği düzenlenmiştir. Bu kapsamda 10 Şubat 2014 tarihli ve 25 Ocak 2016 tarihli Bakanlar Kurulu Kararları ile Tazminat Komisyonun yetki alanı genişletilmiştir.

Ayrıca Tazminat Komisyonu'nun yetkisi 25 Temmuz 2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanunla 31 Temmuz 2018 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde görülen uzun yargılama ve mahkeme kararlarının geç/eksik icrası veya hiç icra edilmemesi şikâyetlerine yönelik bireysel başvuruları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Tazminat Komisyonu'nun yetki alanını genişleten son karar ise 7 Mart 2019 tarihli ve 809 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararıdır. Bu Karar uyarınca, AİHM'in mülkiyet hakkının ihlaline karar verdiği ancak tazminata karar vermediği veya tazminat hakkını saklı tuttuğu başvurular Komisyonun yetki alanına dâhil edilmiştir.

132 10.2.2014 tarihli ve 2014/5917 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "23.3.2013" olarak değiştirilmiştir

809 sayılı Cumhurbaşkanı kararının yürürlüğe girmesinden kısa bir süre sonra AİHM, 7 Mayıs 2019 tarihinde Kaynar vd. -Türkiye (21104/06, 51103/06, 18809/07)¹³³ kararını vermiştir. Kararda başvuruların mülkiyet haklarının ihlal edildiğini belirttikten sonra, Sözleşmenin 41. maddesi uyarınca tazminat konusunu değerlendirirken, Cumhurbaşkanı kararına işaret ederek bu talepler yönünden Komisyona başvurulması gerekliliğine işaret etmiş ve başvuruyu kayıttan düşürmüştür.

Tazminat miktarının Komisyon tarafından belirlenecek olması hem başvuranların haklarına daha kısa sürede ulaşmasına, hem de tazminat miktarının daha gerçekçi tespitine imkân sağlamaktadır. Böylece hak ihlali iddialarının daha hızlı bir şekilde incelenmesi, ihlal tespit edilmesi durumunda hızlıca giderim sağlanması ile vatandaşlarımızın uzun yıllar AİHM önünde beklemesinin önüne geçilmektedir. Nitekim AİHM’de yukarıda zikredilen Kaynar vd. kararında bu hususa da değinerek; 809 sayılı Kararın yürürlüğe girmesiyle Hükümetin Sözleşme tarafından kurulan insan hakları koruma mekanizmasını güçlendirdiğini ve Sözleşmenin 41. ve 46. maddeleri kapsamında Mahkemenin ve Bakanlar Komitesinin görevlerini yerine getirmesini kolaylaştırdığını belirtmiştir.

19 Ocak 2013 tarihinden itibaren AİHM tarafından 9000’den fazla başvuru, Tazminat Komisyonu’na başvurulması gerekçesiyle reddedilmiştir. Bu başvuruların tamamına yakını Tazminat Komisyonu tarafından hızlı bir şekilde sonuca bağlanmıştır.

Tazminat Komisyonuna başvurulması gerekçesiyle AİHM tarafından kabuledilemezlik kararı verilerek red edilen kararlardan bazı örnekler aşağıda belirtilmiştir.

133 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-192901%22%5D%7D>

Adil Yargılanma Hakkı

1. Yargılamaların Uzunluğuna İlişkin Şikâyet

Turgut vd. v. Türkiye, (4860/09) 26 Mart 2013¹³⁴

2. Mahkeme Kararının İcra Edilmemesi veya Gecikmeli İcra edilmesi Şikayeti

Demiroğlu v. Türkiye, (56125/10) 4 Haziran 2013¹³⁵

Özel Hayata Saygı Hakkı

3. Cezaevinde Türkçe Dışında Bir Dilde Telefon Görüşmesinin Kısıtlanması Şikayeti

Bozkurt v. Türkiye, (38674/07) 10 Mart 2015¹³⁶

4. Cezaevinde Türkçe Dışında Bir Dilde Yazı Gönderme/Almanın Kısıtlanması Şikayeti

Çelik v. Türkiye, (23772/13) 16 Haziran 2015¹³⁷

5. Cezaevinde Türkçe Yapılan Bazı Yazışmaları Gönderme/Almanın Kısıtlanması

Sayan v. Türkiye, (49460/11) 14 Haziran 2016¹³⁸

6. Cezaevinde Uygulanan Disiplin Cezalarına İlişkin Şikâyet

Çetin v. Türkiye, (47768/09), 14 Haziran 2016¹³⁹

134 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%224860/09%22%2C%22languageisocode%22:%5B%22TUR%22%2C%22apno%22:%5B%224860/09%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-170326%22%5D%7D>

135 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-125454%22%5D%7D>

136 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-154790%22%5D%7D>

137 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-167054%22%5D%7D>

138 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-167070%22%5D%7D>

139 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-167057%22%5D%7D>

İfade Özgürlüğü

7. Cezaevinde Süreli Yayınların Teminine Getirilen Kısıtlama Şikâyetleri

Özbil v. Türkiye, (45601/09) 29 Eylül 2015¹⁴⁰

Mülkiyet Hakkı

8. Kamulaştırma Bedelinin Geç Ödenmesi Sebebiyle Değer Kaybı Şikâyeti

Yıldız ve Yanak v. Türkiye, (44013/07), 27 Mayıs 2014¹⁴¹

9. Arazinin yerel arazi ıslahı planlarında kullanılmak üzere kamu kullanımına tahsis edilmesine ilişkin şikâyet

Paksoy v. Türkiye, (19474/10), 7 Haziran 2016¹⁴²

10. Orman Arazisi Olduğu Gerekçesiyle Tapu Senedinin İptaline İlişkin Şikâyet

Savaşçın vd. v. Türkiye, (15661/07), 7 Haziran 2016¹⁴³

11. Kadastro Çalışmalarında Başvuranın Arazisinin Orman Arazisi Olarak Belirlenmesi Şikâyeti

Alemdar vd. v. Türkiye, (9944/06), 7 Haziran 2016¹⁴⁴

140 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-159956%22%5D%7D>

141 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%2244013/07%22%5D%2C%22languageisocode%22:%5B%22TUR%22%5D%2C%22appno%22:%5B%2244013/07%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-169185%22%5D%7D>

142 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-167067%22%5D%7D>

143 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-167073%22%5D%7D>

144 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-167066%22%5D%7D>

13

OLAĞANÜSTÜ HAL İŞLEMLERİ İNCELEME KOMİSYONU VE AİHM BAŞVURULARINA ETKİSİ

Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu, OHAL kapsamında doğrudan kanun hükmünde kararname ile tesis edilen, kamu görevinden çıkarma, yurtdışı öğrencilikle ilişiyin kesilmesi, emekli personelin rütbelerinin alınması ile kurum ve kuruluşların kapatılması işlemlerine ilişkin başvuruları değerlendirip karara bağlamak üzere 23 Ocak 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 685 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş olup, 22 Mayıs 2017 tarihinde göreve başlamıştır. Komisyonun görev süresi 26.12.2019 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2019/443 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 23 Ocak 2020 tarihinden itibaren bir yıl süreyle uzatılmıştır.

Komisyon, 12 Temmuz 2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan çalışma usul ve esaslarına ilişkin tebliğın ardından 17 Temmuz 2017’de elektronik ortamda bilgi işlem sistemi üzerinden ilk başvuruları almaya başlamıştır.

AİHM, 12 Haziran 2017 tarihinde terör örgütü ile iltisaklı olduğu gerekçesiyle kamu görevinden çıkarılan bir öğretmenin yapmış olduğu başvuru üzerine verdiği *Köksal v. Türkiye* (70478/16)¹⁴⁵ ve *Zihni v. Türkiye* (59061/16)¹⁴⁶ kararlarında, OHAL Komisyonunu tüketilmesi gereken bir iç hukuk yolu olarak kabul etmiştir. AİHM söz konusu kararında, 685 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin, Komisyon’un olağanüstü hal bağlamında yapılan işlemleri incelemesinin yolunu açmasının önemli olduğunu ve bu başvuru yolunun, erişilebilir bir başvuru yolu oluşturduğunu tespit etmiştir. Ayrıca Komisyonun yargı organı sıfatı taşımasa da, kararlarının yargı denetimine tabi olduğuna vurgu yapmıştır. Kararda, AİHM’e başvuru yapılmadan önce OHAL Komisyonuna, Komisyon kararına karşı idare mahkemelerine, mahkemelerin kararlarına karşı da Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

AİHM yine *Çatal v. Türkiye* (2873/17)¹⁴⁷ başvurusunda terör örgütüne üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı veya bunlarla irtibatı olduğu gerekçesiyle meslekten çıkarılan hâkim ve savcıların 685 sayılı KHK ile

145 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-177922%22%7D>

146 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%2259061/16%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-181294%22%7D>

147 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-183234%22%7D>

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AİHM KARARLARI
(İhlal Bulunmayan veya Kabuledilemezlik Kararları)

Danıştay'a iptal davası açabilmelerine imkan tanındığını belirterek, öncelikle iç hukuk yollarını tüketmeleri gerektiğini belirterek başvuruyu kabul edilemez bularak reddetmiştir.

685 sayılı KHK ile getirilen iç hukuk yollarına başvurulması gerektiğinden bahisle AİHM kamu görevinden çıkarılanların başvurularına ilişkin olarak 30 binden fazla başvuruyu kabul edilemez bularak reddetmiştir.

ÜLKEMİZLE İLGİLİ SON DÖNEMDE VERİLEN BAZI AİHM KARARLARI

(İhlal Bulunmayan veya Kabul Edilemezlik Kararları)

14

TEDBİR
BAŞVURULARINA
İLİŞKİN AİHM
KARARLARI

AİHM, İç Tüzüğü'nün 39. maddesi gereğince taraf devletler hakkında geçici tedbir kararı verebilmektedir. Geçici tedbir, Mahkeme'nin yerleşik uygulamasına göre telafisi mümkün olmayan bir zararın meydana gelmesine ilişkin bir riskin söz konusu olduğu hallerde uygulanmaktadır. İstisnai durumlar dışında AİHM, konuya ilişkin Hükümet görüşlerini aldıktan sonra tedbir talebi hakkında kararını vermektedir.

78. Sokağa Çıkma Yasakları ve Güvenlik Operasyonları ile İlgili Tedbir Talepleri

2015 Temmuzdan itibaren doğu ve güneydoğuda terör olaylarında ciddi bir artış yaşanmış, PKK bazı şehirlerde çukurlar kazarak sözde özerklik ilan etmeye çalışmıştır. Bu kapsamda terör örgütüyle etkili mücadele etmek amacıyla bazı şehirlerde 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11/C maddesi uyarınca sokağa çıkma yasakları ilan edilerek güvenlik operasyonları başlatılmıştır.

Bu dönemde AİHM'e çok sayıda tedbir talepli başvuru yapılmıştır. Bu başvurularda başvuranlar, askeri operasyonlar sırasında sağlık hizmetlerine ulaşamadıklarını, evlerinden çıkamadıklarını, aileleriyle iletişim kuramadıklarını, yaralıları taşıyamadıklarını, cenazelerini defnedemediklerini ve bazı binaların bodrum katlarında mahsur kaldıklarını iddia etmiştir. Başvuranlar evlerinden çıkamadıkları gerekçesiyle özgürlük ve güvenlik hakkının; hayatlarına yönelik ciddi bir tehlikenin doğduğu gerekçesiyle yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürerek sokağa çıkma yasaklarının kaldırılmasını ve operasyonların durdurulmasını talep etmiştir. Sembolik öneme haiz bazı başvurular aşağıda yer almaktadır:

a) Ömer Elçi (63129/15) ve Evin Çağlı vd. (63130/15), 12 Ocak 2016¹⁴⁸

Başvuranlar, Cizre ve Sur'da ilan edilen sokağa çıkma yasakları nedeniyle dünya ile bağlarının koptuğunu, her türlü kamusal hizmetten yoksun kaldıklarını, gıda ve ilaç gibi temel yaşamsal imkanlara ulaşamadıklarını, ağır silah kullanılan operasyonlar nedeniyle yaşamlarının tehlikede olduğunu belirterek sokağa çıkma yasağı ve güvenlik

148 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-200490%22%5D%7D>
<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-192393%22%5D%7D>

operasyonlarının sonlandırılmasını talep etmiştir. AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir taleplerini reddetmiştir.

b) Mehmet Yavuzel vd. (5317/16), 2 Şubat 2016¹⁴⁹

Başvuranlar, Cizre’de yürütülen güvenlik operasyonları sırasında bir apartmanın zemin katında yaralı olarak mahsur kaldıklarını ve kendilerine sağlık hizmeti sunulmadığını belirterek tedbir kararı verilmesini talep etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda, Anayasa Mahkemesi’nin başvuranların durumunu incelediğini, Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği üzere, ilgili sağlık birimleriyle doğrudan iletişime geçerek doğru ve uygun şekilde bilgilendirmeleri konusunda tedbir taleplerini reddetmiştir

Benzer mahiyette çok sayıda başvuru Hükümet görüşleri sonrasında AİHM tarafından reddedilmiştir¹⁵⁰.

79. 15 Temmuz Soruşturmalarıyla İlgili Tedbir Talepleri

a) FETÖ/PDY Soruşturmaları Kapsamındaki Başvurular

FETÖ/PDY’ye yönelik soruşturmalar kapsamında FETÖ/PDY mensupları tarafından AİHM’e çok sayıda tedbir talepli başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan bir kısmı sağlık durumu ile cezaevi koşullarının uyumlu olmadığı, bir kısmı tek kişilik odada tutulmanın kötü muamele teşkil ettiği iddiasına ilişkin olup başvuranlar tedbiren tahliyelerini talep etmişlerdir. Bunların dışında birkısım başvuranlar yakınlarının kaçırıldığı ya da kaybolduğunu iddia etmişlerdir. Bu kapsamda başvuranlar özellikle yaşam hakkı, kötü muamele yasağı ve özgürlük ve güvenlik haklarının ihlal edildiği iddialarıyla çok sayıda geçici tedbir talepli başvuru yapmıştır.

149 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-196819%22%5D%7D>

150 Tunç (no. 4133/16) Serhat Altun (no. 4353/16), Helin Öncü (4817/16), Abdullah Kaplan, (no. 4159/16), Cihan Karaman (no. 5237/16), Koç vd. (no. 8536/16), Karaduman ve Çiçek (no. 6758/16) Balcal vd. (no. 8699/16), Karatay (no. 10016/16), Mehmet Besir Surer (no. 10073/16) Ömer Çağırıcı (no.10079/16), Recep Erkaplan (no. 10085/16), Gündoğan Alpaydın (no. 10088/16), Adem Tarım (no.10962/16), Ahmet Pervane (no. 10960/16) Hüseyin Paksoy (3758/16) vd.

i. Cezaevi Şartlarının Sağlık Durumuyla Uyumlu Olmaması Kapsamındaki Başvurular

1. Abdulkadir Aksoy (47585/16), 22 Ekim 2018¹⁵¹

FETÖ/PDY lideri Fetullah Gülen'in bir süre avukatlığını yapan başvuran, 15 Temmuz sonrasında tutuklandığını, küçükken geçirdiği rahatsızlığa bağlı olarak engelli olduğunu, ceza infaz kurumunda tutulma koşullarının sağlık durumu ile uyumlu olmadığını, özel durumu dikkate alındığında ceza evi koşullarının yaşam hakkı ile işkence ve kötü muamele yasağını ihlal ettiğini belirterek tutukluluk şartlarının sonlandırılması için tedbir talep etmiştir.

AİHM, şikayetleri yerinde görmeyerek tedbir talebini reddetmiştir¹⁵².

2. İbrahim Ethem KURİŞ (56483/16) 7 Ekim 2016

Eski Ankara Cumhuriyet Başsavcısı olan ve FETÖ/PDY soruşturmaları kapsamında tutuklanan başvuran ağır kronik kanser hastası olması nedeniyle gözaltı ve tutukluluk sürecinde hayati risk altında bulunduğunu, iddia ederek tedbiren tahliyesini talep etmiştir

AİHM başvuranın cezaevinde sağlık hizmetlerine erişiminin sağlandığını belirterek tedbir talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.

3. Mehmet Rasim KUSEYRİ (56936/19) 12 Aralık 2019

Başvuran 2 Eylül 2016 tarihinde FETÖ/PDY terör örgütü yöneticiliği suçundan tutuklanmıştır. Başvuran testis kanseri teşhisi konduğunu ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Numune ve Eğitim Araştırma Hastanesinde "sağ testis kitle ameliyatı olduğunu, hastalığı nedeniyle cezaevinde kalamayacağını ileri sürerek tedbiren tahliyesini talep etmiştir.

AİHM, tedbir talebini reddetmiştir. Ayrıca AİHM 19 Mart 2020 tarihli yazısı ile de tüm başvuruyu başvuru yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle kabul edilemez bulunduğunu bildirmiştir.

151 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-199731%22%5D%7D>

152 5 Mart 2019 tarihinde başvuru iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle reddedilmiştir.

4. Cafer Tekin İPEK (71299/16) 13 Temmuz 2017

FETÖ/PDY terör örgütünün finans kaynaklarından Koza-İpek Holding'e yönelik soruşturma kapsamında tutuklanan başvuran, sağlık sorunları nedeniyle AİHM'e tahliye talepli tedbir başvurusu yapmıştır. AİHM, başvuranın tedbir talebinin reddine karar vermiştir.

5. Fatma Işık (66782/16), 8 Aralık 2016

Başvuran, Vergi Mahkemesinde hakim olarak görev yapmakta iken, 15 Temmuz sonrasında gözaltına alınarak tutuklandığını, hamile olduğunu, cezaevinde hamileliği nedeniyle alması gereken gıdaları alamadığını, tıbbi yardım almada sorun yaşadığını, kaldığı koğuşun fiziksel şartları sebebiyle sağlık durumunun bozulduğunu belirterek tedbiren tahliyesini talep etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir talebini reddetmiştir. Ayrıca Hükümet görüşleri sonrasında bu kapsamda iletilen çok sayıda başvuru reddedilmiştir.¹⁵³

ii. Tek Kişilik Odada Tutulmanın Kötü Muamele Teşkil Ettiği İddiasıyla Yapılan Tedbir Başvuruları

6. Osman Şanal (49836/17), 26 Mart 2018

Eski savcı olan başvuran, 15 Temmuz sonrasında tutuklandığını, tutulma koşullarının kötü muamele teşkil ettiğini, spor ve kültürel etkinliklerden yararlandırılmadığını, tek kişilik oda uygulaması sonucu psikolojik rahatsızlıklarının başladığını belirterek tedbir talep etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir talebini reddetmiştir.

153 Gökhan Koca (63902/16), Zeki Yalçın (20948/17), Yavuz Selim Burgu (49348/17), Gökhan Gündüz (62894/17), İsmail Çiftçi (61932/17), Cevdet Balıkcı (3038/18), Ali Uluçay (28690/18), Halime Kaman (9798/18), Mehmet Ümit Akbey (33862/18), Savaş Kırbaş (28739/18), Muharrem Çakmakçı (46929/18), Ali Yusuf (43958/18), Beyza Demir (5440/19), Ali Öz (9462/19), Yusuf Küçükçapür (1668/18), Tuba Yazıcıoğlu (68385/17), Yusuf Özmen (36373/19) Emre Yavaş (52512/16), Mithat Özcan (16138/17)

7. Ayhan Bora (30647/17), 31 Ağustos 2017

Başvuran, FETÖ/PDY soruşturmaları kapsamında tutuklandığını, cezaevinde avukatıyla ve ailesiyle diğer hükümlü ve tutukluların tabi olduğu kurallara göre görüşemediğini belirterek tek kişilik odada tutulması ve tıbbi tedavisinin sağlanmaması nedeniyle tedbiren tahliyesini talep etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir talebini reddetmiştir¹⁵⁴ Hükümet görüşleri sonrasında bu kapsamda iletilen çok sayıda başvuru reddedilmiştir¹⁵⁵.

iii. Yakınlarının Kaçırıldığı İddiasıyla Yapılan Tedbir Talepli Başvurular

8. Emine Özben (56463/17), 31 Ağustos 2017

Başvuran, eşi Mustafa Özben'in kaybolduğu ve/veya kaçırıldığı iddiası çerçevesinde 4 Ağustos 2017'de tedbir talep etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir talebini reddetmiştir.

9. Ahmet Okumuş (58984/17) 18 Eylül 2017

Başvuran, 16 Haziran 2017 tarihinde oğlunun kimliği belirsiz kişilerce kaçırıldığını bu durumun yaşam hakkını, işkence ve kötü muamele yasağını, özgürlük ve güvenlik hakkını ihlal ettiğini belirterek oğlunu kaçıranların bulunması için etkin bir şekilde soruşturma yapılması yönünde tedbir talep etmiştir.

AİHM, 18 Eylül 2017 tarihinde tedbir talebini reddetmiştir¹⁵⁶.

Hükümet görüşleri sonrasında bu kapsamda iletilen çok sayıda başvuru reddedilmiştir¹⁵⁷.

154 28 Kasım 2017 tarihinde AİHM başvurunun iç hukuk yollarının tüketilmemesi ve açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğuna karar vermiştir.

155 Şeyhmus Yeşiltaş (30804/17), Muhammed Ali Kaşıkçı (6556/17), Üzeyir Şendil (27060/17), Mehmet Aslan- Emel Aslan (53262/16)

156 AİHM 31 Ocak 2019 tarihinde başvurunun takip edilmeme nedeniyle düşmesine karar vermiştir.

157 Aynur Horzum, vd. (4475/18), Aycan Kaya vd. (14443/19) 11 Şubat 2020 tarihinde feragat nedeniyle başvuru AİHM tarafından düşürülmüştür.

b) Ceza İnfaz Kurumunda Açlık Grevi Nedeniyle Yapılan Tedbir Talepli Başvurular

***10. Semih Özakça (45940/17), Nuriye Gülmen (46171/17),
2 Ağustos 2017***

Başvuranlar terör örgütleri ile irtibat ve iltisakları gerekçesiyle ihraç edildikleri kamu görevine dönmek amacıyla başlattıkları açlık grevi sonucu sağlık sorunları yaşadıklarını, tutukluluk koşullarının sağlık durumlarını daha da kötüleştirdiğini belirterek tedbiren tahliyelerini talep etmişlerdir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir talebini reddetmiştir.

c) Diğer Tedbir Talepli Başvurular,

11. Müebbet Hapis Cezasının Tek Kişilik Odada İnfazı nedeniyle tedbir talebi

Civan Boltan (33056/16) 6 Temmuz 2016¹⁵⁸

Başvuran müebbet hapis cezasının infaz rejimine göre tek kişilik odaya konulmasının, engellilik durumu göz önüne alındığında insanlık dışı bir muamele teşkil ettiğini belirterek tedbir talep etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir talebini reddetmiştir.

12. Engellilik Durumunun Cezaevi Koşulları ile uyumlu olmadığı iddiası

Ergin Aktaş (59857/16)¹⁵⁹

Başvuran olay tarihinde Ağrı'da bir adet bombayı karakola doğru atmaya çalışırken bombanın elinde patlaması sonucu yakalanmış, daha sonra kaldırıldığı hastanede yapılan müdahale ile iki eli cerrahi bir operasyonla kesilmek zorunda kalmıştır. Başvuran kendi fiziksel durumu ile cezaevinin tutulma koşullarının uyumlu olmadığını belirterek tedbir talep etmiştir.

158 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-192632%22%5D%7D>

159 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-201575%22%5D%7D>

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir talebini reddetmiştir¹⁶⁰.

13. Sağlık Durumunun Ceza İnfaz Kurumu Koşulları ile Uyumlu Olmadığı İddiasıyla Tedbir Talebi

a) Ersan Nazher (28888/16) 15 Temmuz 2016

Başvuran sağlık durumunun ceza infaz kurumunun tek kişilik hücre-sinde kalması açısından uygun olmadığını belirterek başka bir hükümlü ile birlikte ceza infazının sağlanmasını talep etmiştir. AİHM tedbir talebini reddetmiştir.

b) Hüseyin Yılmaz (30259/16), 24 Haziran 2016

Başvuran sağlık durumunun ceza infaz kurumunda tutuklu kalması açısından uygun olmadığını, hayati tehlikesinin bulunduğunu belirterek tedbiren tahliyesini talep etmiştir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir talebini reddetmiştir.

14. Geri Gönderme Merkezinde Tutulma Koşulları Sebebiyle Tedbir Talebi

K.M. vd. (17872/20), 19 Mayıs 2020

Rusya Federasyonu uyruklu başvuranlar, Kırklareli Geri Gönderme Merkezinde tutulmakta olduklarını, geri gönderme merkezinde tutulma koşullarından şikayet ederek tedbiren tahliyelerini talep etmişlerdir.

AİHM, Hükümet görüşleri doğrultusunda tedbir talebini reddetmiştir. Başvurunun geri kalan kısmını da kabul edilemez bulmuştur.

160 AİHM, cezaevi idaresinin başvuran açısından gerekli önlemleri aldığını, başvuranın tutulma koşullarının kötü muamele teşkil etmediğini belirterek başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

15. Kanser İlacının Bedelinin SGK Tarafından Karşılanmaması Nedeniyle Tedbir Talebi

Ali Akdeniz (50624/19), 29 Kasım 2019

Başvuran kanser tedavisinde kullandığı Pembrolizumab etken maddeli Keytruda isimli ilacın bedelinin SGK tarafından karşılanmaması sebebiyle tedbir talebinde bulunmuştur.

AİHM, 2 Ekim 2019 tarihinde başvuranın talebini değerlendirerek başvuranın, herhangi bir kişisel masrafa maruz kalmadan, 2 Aralık 2019 tarihinde kadar, söz konusu ilaç tedavisinden faydalanması gerektiğini Hükümete bildirmiş ve Hükümetten bilgi, belge ve görüş talebinde bulunmuştur.

AİHM'in 2 Ekim 2019 tarihli kararı ivedi olarak yerine getirilmiş, sonrasında istenilen bilgi ve belgeler ile Hükümet görüşleri AİHM'e iletilmiştir. Hükümet görüşlerinde iletilen bilgiler ile başvuranın şikayetlerini değerlendiren AİHM, 29 Kasım 2019 tarihinde yaptığı inceleme sonucunda, 2 Ekim 2019 tarihli geçici tedbir kararını uzatmamaya karar vermiştir. AİHM ayrıca başvurunun geri kalan kısmını da başvuru konusu yapılan hususların halen yerel mahkemeler önünde derdest olmasını göz önünde bulundurarak iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez bulmuştur.

İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı

Milli Müdafaa Cad. No: 8 Bakanlıklar Kızılay/ANKARA
T: 0 (312) 549 59 05 F: 0 (312) 549 59 27 e-mail: inhak@adalet.gov.tr
www.inhak.adalet.gov.tr